

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

**PROCESNÍ ASPEKTY (NE)POSKYTOVÁNÍ
INFORMACÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ**

Eliška Straková

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Diplomová práce

**PROCESNÍ ASPEKTY (NE)POSKYTOVÁNÍ
INFORMACÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ**

Eliška Straková

Vedoucí práce: JUDr. et PhDr. Jan Malast, Ph.D.

Plzeň 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, březen 2021

Eliška Straková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu této diplomové práce JUDr. et PhDr. Janu Malastovi, Ph.D. za zodpovězené dotazy a poskytnuté konzultace, které mi pomohly při zpracování této práce.

Obsah

<u>ÚVOD</u>	<u>1</u>
<u>1 PRÁVO NA INFORMACE V PRÁVNÍM ŘÁDU ČESKÉ REPUBLIKY</u>	<u>4</u>
1.1 ÚSTAVNÍ ZAKOTVENÍ	4
1.2 ZÁKON Č. 106/1999 SB.....	5
1.2.1 INFORMACE	7
1.2.2 ŽADATEL	9
1.2.3 POVINNÉ SUBJEKTY.....	10
1.2.3.1 Státní orgány	10
1.2.3.2 Územní samosprávné celky a jejich orgány	11
1.2.3.3 Veřejné instituce	11
1.2.3.4 Subjekty s částečnou informační povinností	13
<u>2 OMEZENÍ PRÁVA NA INFORMACE</u>	<u>15</u>
2.1 OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ	16
2.2 OCHRANA SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ	16
2.3 PŘÍJEMCI VEŘEJNÝCH PROSTŘEDKŮ	17
2.3.1 INFORMACE O PLATECH A ODMĚNÁCH ZAMĚSTNANCŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY	18
2.4 OCHRANA OBCHODNÍHO TAJEMSTVÍ	21
2.5 OCHRANA DŮVĚRNOSTI MAJETKOVÝCH POMĚRŮ	21
2.6 DALŠÍ OMEZENÍ PRÁVA NA INFORMACE	22
2.7 FAKTICKÉ DŮVODY PRO OMEZENÍ PRÁVA NA INFORMACE	22
<u>3 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ ZVEŘEJNĚNÍM</u>	<u>24</u>
3.1 POVINNĚ ZVEŘEJŇOVANÉ INFORMACE.....	24
3.1.1 VÝROČNÍ ZPRÁVA	25
3.2 ZPŮSOB ZVEŘEJNĚNÍ INFORMACÍ.....	25
3.3 PORUŠENÍ POVINNOSTI ZVEŘEJNIT INFORMACE.....	27
<u>4 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ NA ŽÁDOST.....</u>	<u>28</u>
4.1 ŽÁDOST.....	28
4.2 POSOUZENÍ ŽÁDOSTI	29

4.2.1	ODLOŽENÍ ŽÁDOSTI.....	29
4.2.2	ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI.....	30
4.3	VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI.....	31
4.3.1	ODKÁZÁNÍ NA ZVEŘEJNĚNOU INFORMACI.....	34
4.3.2	LHŮTA PRO VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI.....	35
4.4	NÁKLADY ZA POSKYTNUTÍ INFORMACE	36
4.5	ÚSTNÍ ŽÁDOST.....	40
5	<u>NEPOSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ A PROCESNÍ NÁSTROJE OBRANY.....</u>	41
5.1	ROZHODNUTÍ O ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI.....	41
5.2	ODVOLÁNÍ A ROZKLAD	44
5.2.1	SOUDNÍ PŘEZKUM ROZHODNUTÍ O ODVOLÁNÍ.....	46
5.2.2	NADRÍZENÝ ORGÁN	47
5.3	STÍŽNOST.....	49
5.3.1	OBECNĚ KE STÍŽNOSTI	50
5.3.2	STÍŽNOST NA VYŘIZOVÁNÍ ŽÁDOSTI.....	52
5.3.3	STÍŽNOST NA VÝŠI ÚHRADY NÁKLADŮ.....	53
5.4	PŘEZKUMNÉ ŘÍZENÍ	55
	<u>ZÁVĚR.....</u>	57
	<u>RESUMÉ.....</u>	60
	<u>SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ</u>	61

Úvod

Žijeme v době přeplněné informacemi, kdy je jejich konzumování naším denním chlebem, a informační prostředky soupeří o naši pozornost. Vývoj naší společnosti jde ruku v ruce s množstvím informací, a hlavně s možností přístupu k nim. V moderních demokratických společnostech je právo na informace navíc naprosto stěžejním nástrojem kontroly chodu celého systému. Díky němu může být veřejnost informována zejména o využívání veřejných financí a hospodaření s nimi a o celkovém fungování veřejné správy. Z tohoto důvodu lze označit právo na informace také jako nástroj protikorupční. Tato otevřenost veřejné správy nebyla ovšem na našem území vždy samozřejmostí. V minulosti vycházela veřejná správa z principu diskrétnosti, kdy veřejné mohlo být pouze to, co stanovil zákon. Dnes díky Listině základních práv a svobod a zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím vychází veřejná správa z principu opačného a sice, že veřejné jsou všechny informace kromě těch, které stanoví zákon. Toto lze rozhodně považovat za zásadní přerod k demokratickému státu.

Zákon o svobodném přístupu k informacím minulý rok oslavil své dvacáté jubileum. Za dobu této své účinnosti stihl být již 21x novelizován a další novela ho v blízké budoucnosti čeká. Dalo by se tak nabýt dojmu, že zákon, který je v účinnosti tak dlouho a prošel tolika novelizacemi, musí být „bezchybný“. Nutno dodat, že nejde o nijak obsáhlou právní úpravu, ale o zákon obsahující něco málo přes dvacet paragrafů. Z údajů RTI Rating, který hodnotí sílu právního rámce pro právo na přístup k informacím v jednotlivých zemích světa, ovšem vyplývá, že česká právní úprava přístupu k informacím má k bezchybnosti zatím daleko. V současné době je Česká republika v mezinárodním srovnání práva na informace na 93. příčce ze všech 128 hodnocených zemí. Malou „útěchou“ pro nás může být, že až na Polsko jsou na tom naši sousedé ještě hůř.¹ Z tohoto důvodu bych chtěla, aby má práce mimo jiné poukázala na místa v zákoně, kde je pro budoucí novely stále prostor ke zlepšení současného stavu.

¹Výsledky celosvětového hodnocení práva na informace. Dostupné z: <https://www.rti-rating.org/country-data/>.

V mé práci si kladu několik dílčích cílů. Jedním z nich je souhrnně popsat celé procesní řízení (ne)poskytování informací tzv. od začátku do konce, přičemž se chci zaměřit především na poslední možnou fázi řízení, a to na možnost obrany žadatele v případě, kdy mu informace poskytnuty nebyly. Jelikož je zákon o svobodném přístupu k informacím v podstatě každoročně novelizován, stěžejním cílem mé práce je zhodnocení některých podstatných změn, které tyto novely přinesly. V Poslanecké sněmovně se už připravuje další návrh novely zákona, chtěla bych tedy také přiblížit, jaké další změny by v nejbližší budoucnosti mohly v právu na informace nastat. Jelikož je zákon velmi strohý a některé jeho pojmy nejsou dostatečně vymezené, řeší výkladové nejasnosti zákona hojně soudní judikatura. Dalším mým cílem je tedy připomenout důležitá rozhodnutí (především Nejvyššího správního soudu), která měla vliv na oblast práva na informace. Důležitou roli při výkladu zákona kromě Nejvyššího správního soudu sehrál také Ústavní soud, který v několika případech původní názor Nejvyššího správního soudu překonal.

Hlavním zdrojem informací, ze kterého jsem při psaní diplomové práce vycházela, byla tedy kromě samotného zákona o svobodném přístupu k informacím především bohatá judikatura správních soudů. Nepostradatelným pomocníkem při zpracovávání souhrnného popisu procesu (ne)poskytování informací mi byl komentář k zákonu z roku 2016, který zpracovali autoři Adam Furek, Lukáš Rothanzl a Tomáš Jirovec. Dalšími cennými zdroji pro mne byly články odborníků na právo na informace Františka Korbela a Petra Kolmana. V neposlední řadě bych také ráda zmínila projekty Rekonstrukce státu a Otevřená společnost. Jejich příspěvky zabývající se aktuálním děním ve světě práva na informace, v nichž jsou často mimo jiné uvedeny i názory „otce“ informačního zákona Oldřicha Kužilka, vrhají na danou problematiku jinou perspektivu a mohla jsem se tak díky nim podívat na toto téma v dalším kontextu.

Diplomovou práci jsem rozdělila do pěti hlavních kapitol. V úvodní kapitole se po krátkém nástinu právní úpravy práva na informace v České republice zabývám vysvětlením některých hlavních hmotněprávních pojmů. Především se věnuji pojmu povinný subjekt, jehož výklad byl předmětem mnoha soudních rozhodnutí. V druhé kapitole uvádím důvody, pro které může být právo na informace omezeno. Podrobně se v této kapitole věnuji také vývoji soudní judikatury ohledně otázky, zda by se měly zveřejňovat informace o platech a odměnách zaměstnanců veřejné správy. Třetí a čtvrtá kapitola se již věnují

samotnému procesu poskytování informací, a to jak v režimu poskytování informací zveřejněním, tak poskytování informací na žádost. Poslední kapitola se zabývá situací, kdy povinný subjekt informace neposkytne a také uvádí prostředky obrany, které žadateli zákon v této situaci nabízí. Rozebírám zde také, jaké pozitivní změny v této části řízení zavedla poslední novela zákona.

Diplomová práce vychází z právního stavu účinného ke dni 31. 3. 2021.

1 Právo na informace v právním řádu České republiky

1.1 Ústavní zakotvení

Stejně tak, jako je tomu v jiných vyspělých demokratických státech, je i v našem právním řádu právo na informace zařazeno mezi jedno ze základních ústavních práv. V českém právním řádu je právo na informace na ústavní úrovni zakotveno společně se svobodou projevu v čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS). Tato dvě základní práva jsou společně upravena z důvodu jejich vzájemné souvislosti, neboť svoboda projevu je mimo jiné realizována prostřednictvím práva na šíření informací.² Z hlediska systematiky LZPS je právo na informace spolu s dalšími právy, jako je např. právo petiční nebo právo podílet se na správě věcí veřejných, řazeno mezi práva politická. Právo na informace je zaručeno také čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, kterými je Česká republika vázána.

Ústavní soud v jednom ze svých nálezů konstatoval, že právo na informace je „*klíčovým prvkem vztahu mezi státem a jednotlivcem. Jeho smyslem je participace občanské společnosti na věcech veřejných, tzn. že informování veřejnosti se týká fungování veřejné moci jako takové; pomocí těchto informací ji může veřejnost kontrolovat.*“³ I přesto, že si žadatel může zažádat o informace vztahující se k jeho osobě jako např. o informace o řízení, jehož je účastníkem, nelze ovšem toto právo „*chápat jako právo jednotlivce žádat informace pouze pro svou individuální potřebu, nýbrž jako právo získat informace za účelem určitého veřejného zájmu.*“ Tomuto závěru odpovídá i povinnost povinných subjektů zveřejnit informace, které poskytly na žádost do 15 dnů od jejich poskytnutí, způsobem umožňujícím dálkový přístup tak, aby se s nimi mohla seznámit i široká veřejnost.⁴ Ústavní soud dále v jednom ze svých nálezů popsal, že právo na informace nelze ani chápat jako „*neomezené právo člověka na uspokojení osobní zvědavosti či zvidavosti.*“⁵

² BREJCHA, A., *Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu*. Praha: Codex Bohemia, 1998, s. 13.

³ Nález Ústavního soudu ze dne 15.11.2010, sp. zn. I. ÚS 517/10.

⁴ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2020, č. j. 48 A 147/2017-70.

⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 18.12.2002, sp. zn. III. ÚS 156/02.

Na právo na informace můžeme nahlížet ve dvou rovinách. V rovině první jako na nárok jednotlivce, v rovině druhé jako na závazek státu vůči jednotlivci. Každý má dle čl. 17 odst. 2 LZPS právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace. S tímto nárokem pak koresponduje závazek státu, nebránit jednotlivci ve výkonu tohoto práva. Dalším nárokem jednotlivce je právo informace požadovat. V tomto případě už příslušný závazek státu spočívá v konání neboli v aktivním poskytování informací orgány veřejné moci.⁶ Závazek je formulován v odst. 5 čl. 17 LZPS: „*Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*“

S právem na informace se lze setkat ještě v čl. 35 odst. 2 LZPS, podle kterého má každý právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Právo na informace o životním prostředí pak podrobně na zákonné úrovni upravuje zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Zajímavým faktem je, že ačkoliv zákon o právu na informace o životním prostředí upravuje pouze specifickou část práva na informace, byl tento zákon přijat dříve než zákon o svobodném přístupu k informacím.

1.2 Zákon č. 106/1999 Sb.

K 1. 1. 2000 nabyl účinnosti zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále také jen „SvInf“), který realizuje právo na informace vyjádřené v čl. 17 odst. 1, 2, 4 a 5 LZPS. Jak z data nabytí účinnosti vyplývá, zákonodárce s přijetím zákonné úpravy poněkud otálel. Ačkoliv dle čl. 41 odst. 1 LZPS je právo na informace právem přímo vymahatelným a lze se ho tedy domáhat i za předpokladu, že k němu neexistuje provádějící předpis, bylo potřeba přijmout komplexní právní úpravu, která by stanovila obecné podmínky pro výkon práva na informace a podmínky zpřístupnění informací povinnými subjekty. Potřeba přijetí komplexní právní úpravy byla vyjádřena i v důvodové zprávě k SvInf, která ji mimo jiné odůvodňovala nedostatečností tehdejší právní úpravy a odkazem na právní řády jiných vyspělých zemí, kde obdobné zákony již existovaly⁷.

⁶ HUSSEINI, F., a kol., *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2021, komentář k čl. 17, (citováno dle elektronické verze systému beck-online).

⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (sněmovní tisk č. 16 III. volební období Poslanecké sněmovny).

Vůči ostatním předpisům, které upravují přístup pouze k úzce vymezeným okruhům veřejnosprávních informací, stojí SvInf zpravidla v pozici předpisu obecného a použije se tedy v případě, kdy zvláštní právní úpravy nestanoví něco jiného. V § 2 odst. 3 nalezneme negativní vymezení působnosti zákona. Podle tohoto ustanovení se SvInf nepoužije na poskytování informací o údajích vedených v centrální evidenci účtů a informací, které jsou předmětem průmyslového vlastnictví. Zákon se dále nepoužije v případech, kdy zvláštní zákony představují komplexní úpravu postupu při poskytnutí informací a zejména upravují vyřízení žádosti včetně jejích náležitostí, způsob podání žádosti, lhůty, opravné prostředky a způsoby poskytnutí informací. Mezi „komplexní“ zvláštní zákony řadíme zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí.⁸

Je potřeba také zmínit vztah SvInf ke správnímu řádu.⁹ Správní řád je vůči SvInf předpisem subsidiárním. Možnost subsidiárního použití správního řádu je ovšem podle § 20 odst. 4 SvInf omezena pouze na postupy, jež zákon výslovně stanoví. Ustanovení správního řádu lze použít pro rozhodnutí o odmítnutí žádosti, v odvolacím řízení, pro vykonatelnost příkazu poskytnout informace a v řízení o stížnosti pro počítání lhůt, doručování a náklady řízení. I přes omezené použití správního řádu se na všechny postupy podle SvInf užití ustanovení správního řádu o základních zásadách činností správních orgánů, ustanovení o ochraně před nečinností a ustanovení o určení nadřízeného orgánu. Vzhledem k formulaci § 20 odst. 4, který říká, že v ostatním se správní řád nepoužije, je aplikace ostatních institutů správního řádu na postupy podle SvInf problematická, ačkoli se jejich užití jeví jako vhodné a praktické. Přímo aplikovat nelze např. ustanovení týkající se pravidel počítání času, pravidel doručování, pravidel ohledně náležitostí podání, formy úkonů správního orgánu apod. S tímto problémem se povinné subjekty vypořádávají zpravidla použitím ustanovení správního řádu na základě analogie. Přestože je dle autorů komentáře tento postup vzhledem k jednoznačnosti jazykového vyjádření § 20 odst. 4 z teoretického hlediska sporný, uznávají, že se

⁸ KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 56-58.

⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „SpŘ“).

jiné řešení problému nedostatečné provázanosti zákona o svobodném přístupu k informacím a správního řádu těžko hledá.¹⁰

Jak již bylo uvedeno v procesních otázkách působí správní řád podpůrně, nicméně v případě institutu nahlížení do spisu podle § 38 SpŘ je toto ustanovení naopak zvláštní právní úpravou vůči SvInf. Osobám splňujícím podmínky § 38 odst. 1 a 2 SpŘ svědčí právo na v podstatě neomezený přístup k informacím ve správním spisu spolu s možností činit si ze spisu výpisy a pořizovat si jeho kopie. To ovšem neznamená, že by ti, kdo nejsou účastníky správního řízení, nebo neprokázali právní zájem podle § 38 SpŘ, nemohli žádat o informace ze správního spisu v režimu SvInf. Institut nahlížení do spisu pouze rozšiřuje možnosti přístupu k informacím vybraným osobám.¹¹

Za účelem zajištění práva veřejnosti na přístup k veřejnosprávním informacím vymezuje SvInf ve svých 22 paragrafech několik hmotněprávních pojmů, jako např. kdo je žadatelem a kdo povinným subjektem, vymezení pojmu „informace“, důvody pro omezení práva na informace apod. Zákon dále upravuje vlastní procesní postupy při poskytování nebo odmítnutí poskytnutí informací, které dále rozeberu v následujících kapitolách.

1.2.1 Informace

Ačkoli je pojem informace pro zákon o svobodném přístupu k informacím zcela klíčový, definice tohoto pojmu byla do zákona vložena až jeho novelou provedenou zákonem č. 61/2006 Sb., který do českého právního řádu transponoval směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/98 ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru. Účelem zavedené definice bylo sjednotit výklad pojmu „informace“ ve smyslu SvInf a pojem „dokument“ definovaný ve směrnici.¹² Ustanovení § 3 odst. 3 SvInf považuje pro účely zákona za informaci *„jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické*

¹⁰ FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1101-1111.

¹¹ KADEČKA, S., MAREK, D. (eds.), *Nový správní řád v praxi krajských úřadů: sborník ze zimní konference/workshopu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, s. 155-156.

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 61/2006 Sb., (sněmovní tisk č. 991 IV. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 22.

podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.“ Informací však není počítačový program.

Doplnění zákona o definici pojmu „informace“ bylo správným, a hlavně potřebným krokem. Definice je ovšem vymezená poměrně široce a vágně, a proto není divu, že výklad pojmu informace byl předmětem několika soudních rozhodnutí. Judikatura dovodila, že poskytováním informací je především poskytování jejich obsahu. K tomuto závěru došel Nejvyšší správní soud, když řešil spor mezi žadatelem, který požádal o poskytnutí informace formou kopií nájemních smluv, a povinným subjektem, který žádost vyřídil tím, že žadateli poskytl pouze přehled jím svévolně vybraných údajů o jednotlivých smlouvách. Informací ve smyslu SvInf ovšem nemůže být jen selektivní sdělení obsahu smlouvy, ale text smlouvy v její celistvosti jako takový. Pokud tedy žadatel požádal o poskytnutí kopií smluv, na jejichž obsah se nevztahuje ochrana obchodního tajemství, musí mu kopie povinný subjekt pořídit, případně zvolit jiný způsob, jak žadateli poskytnout obsah smlouvy v kompletní podobě.¹³

Aby mohl být jakýkoliv „obsah“ poskytnut, musí být podle SvInf zaznamenán na nějakém nosiči. Pokud obsah zaznamenán nebyl, jedná se o tzv. neexistující informaci, která je jedním z faktických důvodů pro odmítnutí žádosti. Z toho vyplývá, že informační povinnost se vztahuje pouze na informace reálně existující, které má povinný subjekt k dispozici, a nikoliv na údaje, které povinný subjekt teprve v budoucnosti vytvoří nebo obdrží. Povinnost poskytovat informace tak vlastně směřuje pouze do minulosti, tj. vůči skutečnostem, které již nastaly a trvají.¹⁴

Pro zajímavost uvedu, že soudy se už zabývaly i otázkou, zda definici informace (podle které je informací „jakýkoliv obsah“ v „jakékoliv podobě“ zaznamenaný na „jakémkoliv nosiči“) splňuje i vzorek policejní polokošile. Podle názoru Městského soudu v Praze, se kterým se následně ztotožnil i NSS, se v tomto případě o informaci ve smyslu SvInf nejedná, neboť polokošile sama o sobě nemá

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, č.j. 1 As 17/2008-67.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2015, č. j. 6 As 38/2015-51.

žádný obsah, který by bylo možné vyjádřit slovy a ani na ní není takový obsah zaznamenán.¹⁵

Zákon dále v § 3 odst. 5 a 6 vymezuje pojmy „zveřejněná informace“ a „doprovodná informace“. Zveřejněná informace je taková informace, která může být vždy znovu vyhledána a získána, bez nutnosti žádat o ni žádostí podle SvInf. Půjde zejména o informaci vydanou tiskem nebo na jiném nosiči dat umožňujícím zápis a uchování informace, vystavenou na úřední desce, s možností dálkového přístupu nebo umístěnou v knihovně. Zveřejněná informace ovšem nemusí být nepřetržitě přístupná. Doprovodnou informací je informace, která úzce souvisí s požadovanou informací a je spolu s ní poskytována. Bude se jednat např. o informaci o původu, obsahu nebo důvodu odepření požadované informace.¹⁶

1.2.2 Žadatel

O poskytnutí informace může dle § 3 odst. 1 SvInf žádat každá fyzická i právnická osoba. Jelikož právo na informace přísluší každému a není omezeno pouze na občany ČR, může být žadatelem i cizinec nebo fyzická osoba bez státního občanství. Stejně tak může o informace zažádat právnická osoba, která má své sídlo i mimo území ČR. Žádat povinné subjekty o informace může i osoba nezletilá.¹⁷ Při rozhodování o vyhovění žádosti podané nezletilou osobou je pak třeba přihlídnout k rozumové a volní vyspělosti nezletilých žadatelova věku.¹⁸

Zpravidla nehraje roli, z jakých důvodů žadatel informace požaduje a jaký vztah k dané informaci má. Toto pravidlo ovšem neplatí bez výhrad. Jako příklad lze uvést judikaturou dovozené omezení v přístupu k informacím o příjemcích veřejných prostředků, kdy je potřeba, aby žadatel požadující tyto „citlivé“ informace byl v pozici tzv. „společenského hlídacího psa“.¹⁹

¹⁵ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2016, č.j. 9 A 117/2013-34 a Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2017, č. j. 7 As 289/2016-20.

¹⁶ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 193-197.

¹⁷ Tamtéž, s. 169-170.

¹⁸ Srov. § 31 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ObčZ).

¹⁹ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2020, č.j. As 88/2019-29 a nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16.

1.2.3 Povinné subjekty

Neodmyslitelnou součástí realizace práva na informace jsou povinné subjekty, které mají zákonnou povinnost poskytovat žadatelům informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím rozlišuje dvě skupiny povinných subjektů. Do první skupiny spadají povinné subjekty s tzv. úplnou informační povinností, kam spadají státní orgány, územní samosprávné celky spolu s jejich orgány a veřejné instituce. Druhou skupinu tvoří povinné subjekty s tzv. částečnou informační povinností. Jde o subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, přičemž jejich informační povinnost se vztahuje pouze k této jejich rozhodovací činnosti.²⁰

1.2.3.1 Státní orgány

Mezi státní orgány řadíme orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní. Povinnými subjekty v rámci moci zákonodárné jsou obě komory Parlamentu, přičemž vyřizování žádostí o informace za ně zajišťují Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Kancelář Senátu Parlamentu ČR.²¹ Moc výkonnou tvoří vláda, ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy²² a územní orgány státní správy. Postavení povinného subjektu v souvislosti s jím vykonávanou správní agendou má i prezident republiky. Vyřizování žádostí o informace za něj zajišťuje Kancelář prezidenta republiky.²³ V neposlední řadě informační povinnost dopadá také na veřejné ozbrojené a neozbrojené sbory a v rámci moci soudní jsou povinnými subjekty všechny typy soudů. Judikatura dále dovodila postavení povinného subjektu ve smyslu § 2 odst. 1 SvInf u státního zastupitelství²⁴ a Veřejného ochránce práv, za něhož žádosti vyřizuje jeho kancelář.²⁵ Povinným subjektem je také Nejvyšší kontrolní úřad a Česká národní banka.

²⁰ § 2 odst. 1 a 2 SvInf.

²¹ KOPECKÝ, M., *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2019, s. 460.

²² Viz § 2 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2011, č. j. 2 Ans 8/2010-68.

²⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2011, č. j. 2 As 93/2011-79.

²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 2 As 58/2007-52.

1.2.3.2 Územní samosprávné celky a jejich orgány

Územně samosprávné celky dělíme na obce a kraje.²⁶ Kdo přesně je povinným subjektem, jestli územně samosprávný celek jako takový, nebo je jím některý z jeho orgánů, se odvíjí od toho, zda se požadované informace týkají působnosti samostatné, nebo přenesené. U samostatné působnosti je povinným subjektem územní samosprávný celek a v případě přenesené působnosti je povinným subjektem ten orgán obce (kraje), který přenesenou působnost vykonává.²⁷ Pro žadatele ale naštěstí rozlišení, do jaké působnosti informace spadá, není podstatné a nemusí si tedy lámat hlavu s tím, kterému konkrétnímu orgánu žádost adresuje. Postačí, pokud žadatel svou žádost adresuje příslušnému obecnímu či městskému úřadu. K tomuto závěru došel ve svém rozsudku Nejvyšší správní soud, když uvedl, že by bylo „*přílišným formalismem – zakázaným mj. s ohledem na to, že právo na informace vyvěrá z čl. 17 LPS – žádost odkládat, pokud by byla směřována nesprávné organizační složce či orgánu obce. O odložení by pak mohlo být rozhodnuto jen v případě, pokud by žádost byla adresována zcela jiné obci.*“²⁸

1.2.3.3 Veřejné instituce

Před novelou SvInf v roce 2006 byly za povinné subjekty považovány veřejné instituce hospodařící s veřejnými prostředky. Po novele definiční znak „hospodařící s veřejnými prostředky“ odpadl a v zákoně zůstal neurčitý právní pojem „veřejná instituce“, přičemž odpověď na otázku, které subjekty tedy lze považovat za veřejné instituce, zákon neobsahuje. Výkladem tohoto neurčitého právního pojmu se proto opakovaně zabývala judikatura. Určitý návod, jak rozpoznat veřejnou instituci od soukromé, poskytl Ústavní soud, když ve svém nálezu stanovil určující znaky, podle kterých lze rozpoznat, zda se jedná o instituci veřejnou, či soukromou. Mezi tyto určující znaky patří:

- a) způsob vzniku či zániku instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu),
- b) hledisko osoby zřizovatele instituce (z pohledu toho, zda je zřizovatelem instituce jako takové stát, či nikoli),

²⁶ Čl. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 2 (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2007, č. j. 2 As 12/2007-79.

- c) subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (z toho pohledu, zda dochází ke kreaci orgánů státem, či nikoli),
- d) existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce, a
- e) veřejný nebo soukromý účel instituce.

Pro zařazení subjektu pod instituci veřejnou či soukromou pak bude určující, které znaky, jež jsou pro instituci veřejnou či soukromou typické, budou převažovat.²⁹ Veřejnou institucí s informační povinností je Česká televize a Český rozhlas. Dalšími povinnými subjekty, které v minulosti judikatura označila jako veřejné instituce, jsou například Všeobecná zdravotní pojišťovna,³⁰ Letiště Václava Havla, Ředitelství silnic a dálnic³¹ nebo České dráhy a. s.³²

Správní soudy v minulosti zastávaly názor, že povinným subjektem je i obchodní společnost ČEZ, a.s. Stěžejním argumentem Nejvyššího správního soudu pro tento závěr měl být dominantní vliv státu na vytváření orgánů obchodní společnosti, jelikož v posledních letech činil podíl státu na základním kapitálu a hlasovacích právech obchodní společnosti zhruba 70 %.³³ Tento závěr Nejvyšší správní soud poté znovu potvrdil v jiném rozsudku, když konstatoval, že základním kritériem pro podřazení společnosti pod pojem veřejná instituce ve smyslu § 2 odst. 1 SvInf je efektivní ovládnutí této společnosti státem.³⁴ Průlomem v případě obchodní společnosti ČEZ, a.s. byl náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1146/16, ve kterém Ústavní soud závěry Nejvyššího správního soudu rozporoval. Zavedení neurčitěho pojmu „veřejná instituce“ mělo zajistit, aby se informační povinnost vztahovala na co nejširší okruh veřejnoprávních subjektů bez ohledu na jejich právní formu, a to zda vykonávají veřejnou správu vrchnostenským nebo nevrchnostenským způsobem. Podle Ústavního soudu u veřejnoprávních subjektů tato neurčitost pojmu nečiní problém, jinak je tomu ovšem u subjektů soukromoprávních. Aby na soukromoprávní subjekty dopadaly povinnosti plynoucí z práva na informace, musely by být v souladu s čl. 4 odst. 1 LZPS, stanoveny zákonem, a to za splnění dalších podmínek, především požadavku určitosti zákona a proporcionality zásahu do základních práv a svobod. Ústavní

²⁹ Blíže viz náleží Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06.

³⁰ Náleží Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2003, sp. zn. III. ÚS 671/02.

³¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2007, č. j. 9 Ca 186/2005-40.

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 9 As 48/2011-129.

³³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2009, č. j. 2 Ans 4/2009-93.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 2 As 155/2015-84.

soud také zdůraznil, že s postavením veřejné instituce nesouvisí pouze povinnost poskytovat informace, ale také vedení souvisejícího řízení, v jehož rámci má povinný subjekt postavení správního orgánu, který rozhoduje o právech žadatele. Kdyby byly tyto povinnosti uloženy soukromoprávním subjektům, došlo by tak k zásahu do jejich práv, jelikož by na splnění těchto povinností musely vynaložit časové, finanční a personální prostředky. Předpokladem pro takový zásah do práv je adekvátní zákonný základ, který ovšem ve vztahu k soukromoprávním subjektům dán není. Pojem veřejná instituce je natolik neurčitý, že žádný ze soukromoprávních subjektů nemůže ze SvInf zjistit, zda povinnosti povinného subjektu má či nemá. Podle Ústavního soudu má, i přes většinový podíl státu, obchodní společnost stále povahu soukromoprávního subjektu, neboť se pořád jedná o samostatný subjekt, jehož zájmy nemusí být totožné se zájmy jejího společníka. Závěr tohoto nálezu byl tedy takový, že obchodní společnost, jejíž postavení se řídí zákonem o obchodních korporacích, povahu veřejné instituce ve smyslu § 2 odst. 1 SvInf nemá, ledaže by byl stát, územně samosprávný celek nebo jiný povinný subjekt jejím jediným společníkem, případně pokud by všichni její společníci sestávali z těchto subjektů.³⁵

Zákonné vymezení povinných subjektů je dlouhodobě nevyhovující a je potřeba, aby došlo k zavedení přesnější definice. Tento závěr dokazuje především obrovské množství soudních rozhodnutí, ve kterých musely určovat správní soudy, zda se v daném případě o povinný subjekt jedná či nikoliv. Jak lze demonstrovat na výše zmíněném případě obchodní společnosti ČEZ, a.s., zákonodárce by se měl v případné budoucí novele SvInf zaměřit především na pojem veřejná instituce. I přes bohatou judikaturu a určující znaky, které k rozpoznání veřejné instituce od soukromé zavedl Ústavní soud, je potřeba tento pojem upřesnit přímo v zákoně, tak aby jeho výklad nevzbuzoval pochybnosti.

1.2.3.4 Subjekty s částečnou informační povinností

Do této kategorie povinných subjektů patří subjekty, které jsou nadané vrchnostenským oprávněním rozhodovat o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických a právnických osob a zároveň nespádají do předchozích tří kategorií povinných subjektů. Nejtypičtějším příkladem těchto

³⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16.

subjektů je veřejná stráž (např. lesní, rybářská aj.). Tyto subjekty mají informační povinnost omezenou pouze na informace, které jsou spojeny s jejich rozhodovací činností. Nepůjde ovšem pouze o informace, které s touto činností souvisejí bezprostředně, ale o jakékoliv informace, které s ní a s důvody pro zařazení těchto subjektů mezi povinné subjekty mají relevantní souvislost. Kdyby se informační povinnost vztahovala pouze na bezprostřední informace vztahující se k rozhodovací činnosti, nemusely by tyto povinné subjekty například poskytovat informace o jejich financování z veřejných prostředků.³⁶

³⁶ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 44-46.

2 Omezení práva na informace

Nejvyšší správní soud konstatoval, že „svoboda projevu, jakož i právo na informace, nejsou bezbřehé a jsou nutně omezeny chráněnými zájmy dle čl. 17 odst. 4 Listiny, ostatními ústavně zaručenými právy a svobodami (čl. 10 Listiny), jakož i dalšími pravidly pro možná omezení práva na informace dle čl. 17 odst. 5 Listiny.“³⁷ Základním principem práva na informace je právo veřejnosti na všechny informace o činnosti veřejné správy, vyjma odůvodněných případů, kdy přístup k těmto informacím může být zákonem omezen. Limitační klauzule práva na informace je zakotvena v čl. 17 odst. 4 LZPS, podle níž lze právo na informace omezit za předpokladu, že omezení je stanoveno zákonem a je v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

Budou-li existovat dva či více v zásadě rovnocenných výkladů ustanovení, které omezují právo na informace, je třeba v souladu se zásadou restriktivního výkladu vždy volit ten výklad, který právo omezuje nejméně. Tak jako mnoho jiných aktivit v životě, spadá i výkon práva na informace pod ochranu několika základních práv. Dojde-li ke střetu práva na informace s jinými chráněnými právy, musí se uplatnit tzv. princip proporcionality neboli test veřejného zájmu, pomocí kterého se poměří odůvodněnost veřejného zájmu na zveřejnění požadované informace s důvody, pro které je naopak informaci nutno chránit (např. z důvodu ochrany osobnosti).³⁸

V souladu s čl. 17 odst. 4 LZPS, který vyžaduje zákonnou úpravu omezení práva na informace, upravuje zákon o svobodném přístupu k informacím důvody pro odepření poskytnutí informací v ustanovení § 7 až 11. Judikatura ovšem dovodila, že poskytnutí informace lze odmítnout nejen z důvodů zákonných, nýbrž i z důvodů faktických.³⁹

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2008, č. j. 5 As 53/2007-85.

³⁸ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 12 (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

³⁹ Srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2008, č. j. 2 As 71/2007-56 nebo rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 3. 2020, č. j. 15 A 88/2019-49.

2.1 Ochrana utajovaných informací

Podle § 7 SvInf povinný subjekt nemůže žadateli poskytnout informaci, která je v souladu se zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (dále jen „zákon o ochraně utajovaných informací“) označena za utajovanou, a k níž nemá žadatel oprávněný přístup. O utajovanou informaci pak půjde, pokud bude splňovat všechny znaky uvedené v § 2 zákona o ochraně utajovaných informací. Tedy bude-li se jednat o informaci (i) zaznamenanou v jakékoliv podobě na jakémkoliv nosiči, (ii) označenou v souladu se zákonem o ochraně utajovaných informací, (iii) její vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je (iv) uvedena v seznamu utajovaných informací stanoveném nařízením vlády č. 522/2005 Sb. Tento důvod pro neposkytnutí informace ovšem nelze použít, pokud utajení podléhala pouze příprava dokumentu, ale již ne dokument samotný.

Novela č. 111/2019 Sb. v § 7 nově stanovila, že poskytnout rovněž nelze „osobní údaje o osobě, která je držitelem osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajovaným informacím pro stupeň utajení Přísně tajné a Tajné, pokud by to mohlo ohrozit ochranu utajovaných informací.“ Tohoto omezení ovšem nelze využít na osobní údaje osoby, která je sice prověřená na určitý stupeň utajení, ale vykonává i běžnou úřední činnost.⁴⁰

2.2 Ochrana soukromí a osobních údajů

V § 8a zákon upravuje ochranu soukromí a osobních údajů fyzických osob. Podle tohoto ustanovení mohou povinné subjekty poskytovat informace, které se týkají ochrany osobnosti, projevů osobní povahy či soukromí a osobní údaje jen v souladu s právními předpisy upravujícími jejich ochranu. Těmito předpisy jsou zejména občanský zákoník, zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

⁴⁰ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 7 (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

a GDPR⁴¹. Pojem „osobní údaj“ je definován čl. 4 odst. 1 GDPR.⁴² Požaduje-li ale žadatel osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení, povinný subjekt mu je v souladu s § 8a odst. 2 poskytnout. Ustálená judikatura dovodila, že osobními údaji, které povinný subjekt podle § 8a odst. 2 poskytuje, jsou⁴³ např. informace o členství soudců v předlistopadové KSČ⁴⁴ nebo informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi zaměstnanců veřejné správy.⁴⁵

2.3 Příjemci veřejných prostředků

Ustanovení § 8b ukládá povinnému subjektu povinnost poskytnout žadateli základní osobní údaje o osobě, které poskytl veřejné prostředky. Toto ustanovení tak představuje výjimku z výše uvedené zásady ochrany osobních údajů. Rozsah, ve kterém se základní osobní údaje poskytují, je upraven přímo v § 8b odst. 3.⁴⁶ Jelikož SvInf neobsahuje vlastní definici pojmu „veřejné prostředky“, vychází se z definice obsažené v zákoně č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o finanční kontrole“). Povinnost poskytnout základní osobní údaje o příjemci veřejných prostředků se neuplatní, pokud tyto prostředky byly poskytnuty podle zákonů v oblasti sociální, poskytování zdravotních služeb, hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti, státní podpory stavebního spoření nebo státní pomoci při obnově území.

⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „GDPR“).

⁴² Osobními údaji jsou veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě. Identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.

⁴³ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 8a (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

⁴⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2015, č.j. 8 As 12/2015-46.

⁴⁶ Povinný subjekt poskytne údaje o: jménu, příjmení, roku narození, obci, kde má příjemce trvalý pobyt, výši, účelu a podmínek poskytnutých veřejných prostředků.

2.3.1 Informace o platech a odměnách zaměstnanců veřejné správy

Veřejné prostředky jsou v zákoně o finanční kontrole vymezeny poměrně široce, a tak pod tento pojem spadají mimo jiné i prostředky vynaložené na platy zaměstnanců veřejné správy. Do vydání tzv. „platového nálezu“⁴⁷ Ústavního soudu byla ovšem odpověď na otázku, zda se informace o platech zaměstnanců veřejné správy mají poskytovat, či ne, sporná. Shrnutí dlouhého a komplikovaného vývoje soudní judikatury v této záležitosti náležitě popisuje ve svém nedávném rozsudku č. j. 2 As 88/2019-29 Nejvyšší správní soud, který se zabýval kasační stížností ohledně odmítnutí poskytnutí informace o platech na „Hradě“.⁴⁸ Jelikož informace o platových poměrech zaměstnanců veřejné správy jsou osobními údaji spadajícími pod ochranu čl. 10 LZPS, stojí v těchto případech proti sobě na jedné straně právo zaměstnanců veřejné správy na ochranu před zasahováním do soukromého života a na straně druhé právo žadatele na přístup k informacím chráněné čl. 17 LZPS. Jak bylo v úvodu této kapitoly řečeno, dojde-li ke kolizi dvou chráněných zájmů, je třeba použít test proporcionality pro zjištění, který chráněný zájem má být v dané situaci upřednostněn. Dříve se v názoru, jakým způsobem test proporcionality provést, rozcházely i jednotlivé senáty Nejvyššího správního soudu. Podle jednoho názoru se měl test provést v každém jednotlivém případě a podle druhého se naopak test neměl provádět vůbec, protože už byl proveden zákonodárcem. Z tohoto důvodu se o sjednocení judikatury pokusil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 8 As 55/2012-62, ve kterém se ztotožnil s druhým názorem a konstatoval, že test proporcionality není nutné provádět v každé konkrétní věci, neboť ho již učinil zákonodárce při formulaci § 8b SvInf. Dále došel k závěru, že s výjimkou pomocných pracovníků se informace o platech zaměstnanců placených z veřejných prostředků mají zásadně poskytovat. S tímto „automatickým“ poskytováním informací o platech se ovšem neztotožnil Ústavní soud, který se přiklonil spíše k právu na ochranu soukromí a v platovém nálezu stanovil podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné informace o platech poskytnout.

⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16.

⁴⁸ Žadatelka požadovala informace o platech a odměnách osob na pozicích: vedoucího Kanceláře prezidenta republiky, zástupce vedoucího Kanceláře, ředitele sekce a ředitele sekce administrativní, sekce sekretariátu prezidenta republiky, odboru tiskového a tiskového mluvčího prezidenta republiky, zahraničního odboru a odboru legislativy a práva.

Kritéria pro poskytnutí informací o platech, která převzal Ústavní soud z rozsudku ESLP Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku,⁴⁹ zní následovně:

- a) účelem vyžádání informace je přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu,
- b) informace samotná se týká veřejného zájmu,
- c) žadatel o informaci plní úkoly či poslání dozoru veřejnosti či roli tzv. „společenského hlídacího psa“,
- d) informace existuje a je dostupná.

Ústavní soud tedy nevyloučil možnost poskytovat informace o platech zaměstnanců veřejné správy, ale pouze, dle slov NSS, chtěl přivřít „*pomyslná vrátka*“ přístupu k informacím o příjmech veřejných prostředků, nikoliv je zavřít úplně.⁵⁰ Ústavní soud také stanovil, že test proporcionality je nutný v každém individuálním případě. Jelikož jsou podmínky pro získání informací o platech vymezeny v platovém nálezu pouze obecně a Ústavní soud je blíže nerozvádí, pokusil se je konkretizovat Nejvyšší správní soud.

Podmínka, aby účelem vyžádání informace bylo přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu, a podmínka, že se tato informace má sama týkat veřejného zájmu, spolu vzájemně souvisí. Podle Nejvyššího správního soudu totiž splnění podmínky druhé bude většinou znamenat i naplnění podmínky první, protože k diskusi o věcech veřejného zájmu může přispět pouze informace týkající se veřejného zájmu.⁵¹ Při výkonu práva na informace platí ovšem obecná zásada, že žadatel nemusí v žádosti uvádět, za jakým účelem informace požaduje. Smyslem této zásady má být co největší usnadnění výkonu veřejné kontroly. Z každé zásady však mohou existovat výjimky, nicméně je vhodné, aby pro uplatnění výjimek existoval jednoznačný právní základ, a to nejlépe v podobě zákonného ustanovení. Z tohoto důvodu je platový nálezn Ústavního soudu poněkud problematický, jelikož aniž by k tomu existoval zákonný podklad, vyžaduje po žadatelích, aby v případech, kdy žádají informace o platech, v žádosti sdělili, proč tyto informace požadují.⁵²

⁴⁹ Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 11. 2016, Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku, č. 18030/11.

⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2020, č. j. 2 As 88/2019-29.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² JANTOŠ, M., Odůvodnění žádosti o informace při kolizi základních práv, *Právní rozhledy* č. 7/2019, s. 248.

Patrně nejvíce problémovým kritériem je vymezení kategorie „společenského hlídačského psa.“ Tím bude ten, kdo se zajímá o informace týkající se veřejného zájmu a svou činností spočívající ve vyžadování těchto informací za účelem přispět s nimi k veřejné diskusi naplňuje veřejný zájem na transparentnosti veřejné sféry. Povahu „společenského hlídačského psa“ podle judikatury nemají pouze novináři, ale v podstatě kdokoliv, kdo chce přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu. Tudíž tuto roli naplňují dále stejně tak neziskové organizace či spolky věnující se otázkám transparentnosti, hospodaření a odměňování v rámci veřejné správy, jako jednotlivci. Například v citovaném rozhodnutí Nejvyšší správní soud přiznal roli hlídačského psa žadatelce, která informace o platech na „Hradě“ chtěla zveřejnit na své internetové stránce www.platyuredniku.cz, která se dlouhodobě zabývá zveřejňováním informací o výši finančních prostředků vyplacených nejvyšším představitelům veřejné sféry.⁵³ Dále v poslední době judikatura dovodila roli hlídačského psa u studenta, který chtěl údaje o platech a odměnách vyplacených z veřejných prostředků použít pro účely sepsání své diplomové práce.⁵⁴ Naopak advokát, který v souvislosti se svou advokátní činností žádá o poskytnutí informace o odměnách vyplacených konkrétním úředním osobám tuto roli podle Nejvyššího správního soudu neplní. Aby byla role naplněna, musí žadatel s informacemi seznamovat „širokou“ veřejnost, a nikoliv pouze své klienty.⁵⁵

Rozhodnutí Ústavního soudu nezavřít vrátka přístupu k informacím o příjemcích veřejných prostředků bylo nepochybně správné. Informace o výši platu jsou ovšem pochopitelně citlivé a asi málokdo, koho se to týká, bude nadšený ze skutečnosti, že si o tyto informace může požádat v podstatě „kdokoliv“, na druhou stranu jsou tyto platy a odměny financovány z peněz daňových poplatníků, a ti by proto měli mít právo vědět, jak je s těmito prostředky nakládáno. Žadatel má sice možnost udělat si představu o platových podmínkách díky platovým tabulkám, nicméně částky v nich uvedené mohou být dorovnávány pomocí odměn, jejichž výši nelze zjistit jinak než pomocí ustanovení § 8b SvInf. Fakt, že je toto ustanovení v zákoně o svobodném přístupu k informacím opravdu potřebné, lze demonstrovat na výše zmíněném případě nevole Kanceláře prezidenta republiky zveřejnit příjmy

⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2020, č. j. 2 As 88/2019-29.

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2020, č. j. 4 As 91/2020-45.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2021, č. j. 10 As 411/2020-34.

vedoucích zaměstnanců. V tomto případě šlo dle slov NSS téměř o „*modelovou či učebnicovou situaci*“, kdy by mělo převážít právo na poskytnutí informací nad ochranou soukromí. Dalším příkladem vypovídajícím o nezbytnosti tohoto ustanovení je aktuální kauza, která se týká odměn několika zaměstnanců úřadu Středočeského kraje, kdy byly tyto odměny bez řádného odůvodnění měsíčně vypláceny v rozmezí mezi 60 a 85 tisíci korun.⁵⁶

2.4 Ochrana obchodního tajemství

Podle § 9 SvInf se žadateli neposkytují informace, které jsou obchodním tajemstvím. Má-li být informace považována za obchodní tajemství, musí kumulativně splňovat všech 6 znaků uvedených v § 504 ObčZ,⁵⁷ přičemž je potřeba, aby je splňovala již v okamžiku podání žádosti. Výjimku z ochrany obchodního tajemství pak podle druhého odstavce tvoří informace o rozsahu a příjemci veřejných prostředků.⁵⁸ Ačkoliv se takové tendence vyskytují, nelze za obchodní tajemství označit celou smlouvu, ale pouze její jednotlivá ustanovení. Bude-li tedy žadatel např. požadovat text smlouvy ve kterém jsou některé skutečnosti označeny jako obchodní tajemství, musí povinný subjekt nejdříve posoudit, zda skutečnosti opravdu naplňují všechny znaky obchodního tajemství. Pokud jsou znaky naplněny, poskytne povinný subjekt žadateli text smlouvy, poté co skutečnosti vhodným způsobem z textu odstraní.⁵⁹

2.5 Ochrana důvěrnosti majetkových poměrů

Ustanovení § 10 SvInf zakazuje povinnému subjektu poskytnout žadateli informace o majetkových poměrech osoby, která není povinným subjektem, které získal na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění

⁵⁶ K tomu viz BLAŽEK, V., Jermanová musí zveřejnit jména úředníků s příjmy 150 tisíc měsíčně. *seznamzpravy.cz*, [online]. Publikováno dne 16. 9. 2020, [cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jermanova-musi-zverejnit-jmena-uredniku-s-prijmy-150-tisic-mesicne-119751>

⁵⁷ Musí se jednat o skutečnosti (i) konkurenčně významné, (ii) určitelné, (iii) ocenitelné (iv) v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné, které (v) souvisejí se závodem a (vi) jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

⁵⁸ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 9 (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

⁵⁹ HORNÍK, J., K některým úskalím svobodného přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, č. 10/2004, s. 371.

anebo sociálním zabezpečení. Přičemž za majetkové poměry jsou považovány jak aktiva, tak pasiva. Ve vztahu k § 8b se ustanovení § 10 použije subsidiárně.⁶⁰

2.6 Další omezení práva na informace

Značné množství dalších důvodů omezení práva na informace je pak obsaženo v § 11 SvInf. Toto ustanovení se od ostatních důvodů liší především tím, že v prvním odstavci upravuje i fakultativní zákonné důvody pro odmítnutí žádosti o poskytnutí informace. Zdali povinný subjekt neposkytne informace pro důvody vymezené v odstavci 1, je tak čistě na jeho správním uvážení. Toto správní uvážení musí v rozhodnutí o odmítnutí žádosti ovšem náležitě odůvodnit, jinak by bylo rozhodnutí nepřezkoumatelné a nadřízený orgán nebo soud by jej musel zpravidla zrušit.⁶¹ Omezit poskytnutí informací může (nikoliv musí) povinný subjekt například, pokud se informace vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu nebo jde-li o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí povinného subjektu, pokud zákon nestanoví jinak.

Obligaturní důvody pro neposkytnutí informací pak § 11 vymezuje v odst. 2 až 6. Informace povinný subjekt například neposkytne, protože by jejich poskytnutím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského nebo práv s ním souvisejících. Dále povinný subjekt neposkytne informace o probíhajícím trestním řízení nebo týkající se trestního řízení, pokud by jejich poskytnutí ohrozilo či zmařilo účel trestního řízení nebo jde-li o informace které získal povinný subjekt od třetí osoby při plnění úkolů v rámci kontrolní, dozorové, dohledové nebo obdobné činnosti prováděné na základě zvláštního právního předpisu, podle kterého se na ně vztahuje povinnost mlčenlivosti anebo jiný postup chránící je před zveřejněním nebo zneužitím.

2.7 Faktické důvody pro omezení práva na informace

Prvním faktickým důvodem pro odmítnutí žádosti o informace je opakovaná žádost o informaci. Obecně žadateli nic nebrání v tom, aby poté, co mu u předchozí žádosti povinný subjekt odmítl informace poskytnout, o informace znovu požádal.

⁶⁰ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 10 (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

⁶¹ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 495-496.

Jiná situace ovšem nastává, pokud informace povinným subjektem poskytnuta byla, neboť není účelem zákona opakovaně poskytovat informace, které žadatel již k dispozici má. Opakovanou žádost lze odmítnout, pouze pokud žadatel informace předtím obdržel ve formě, která umožňuje jejich trvalé zaznamenání (např. v písemné formě), nikoliv byly-li mu informace sděleny ústně.⁶²

Druhým judikaturou dovozeným a zároveň nejsložitějším faktickým důvodem pro odmítnutí žádosti o informace je zneužití práva na informace. Problematickým je mimo jiné i proto, že právní řád pojem „zneužití práva“ nedefinuje. I když jsou znaky zneužití práva na informace postupně vymezovány judikaturou, je stále relativně obtížné správně vyhodnotit žádost jako zneužití práva. Judikatura zdůrazňuje, že je potřeba každý případ posuzovat individuálně s ohledem na kontext dané situace, nelze tedy o určitém žadateli říct, že jakákoli jím podávaná žádost bude mít šikanózní úmysl. V praxi jsou obvykle za šikanózní žadatele považováni žadatelé, kteří podávají velké množství žádostí nebo kteří se opakovaně domáhají poskytnutí velkého množství různorodých informací, kdy cílem těchto podání je pouze způsobit povinnému subjektu nepřiměřenou zátěž. Druhým častým případem zneužití práva je situace, kdy jsou žadatelovy žádosti zjevně provokativní, nesmyslné, nebo nenávistné a jejich podáním chce žadatel působit nátlak na osobu, které se chce „mstít“.⁶³

Posledním faktickým důvodem pro odmítnutí žádosti je neexistence požadovaných informací. Přičemž podmínkou pro použití tohoto důvodu je povinnost povinného subjektu prokázat, že požadovanou informaci nemá a že ani nemá zákonnou povinnost ji mít. Zneužití práva na informace a neexistující informace by podle aktuálního návrhu novely SvInf mohly být pod novými § 11a a § 11b doplněny mezi ostatní zákonné důvody omezení práva na informace.⁶⁴

⁶² KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 60-61.

⁶³ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 770-772.

⁶⁴ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 18-19.

3 Poskytování informací zveřejněním

Zákon o svobodném přístupu k informacím stanovuje v § 4 odst. 1 dva způsoby, kterými povinné subjekty informace poskytují. Prvním způsobem je poskytování informací jejich zveřejněním. Díky tomuto způsobu poskytování informací mají potenciální žadatelé přístup k „základnímu okruhu“ informací o povinném subjektu bez toho, aniž by o ně museli žádat pomocí individuální žádosti. Informace, které povinné subjekty zveřejňují, dělíme na povinné (viz následující kapitola) a dobrovolné. Dobrovolně může povinný subjekt zveřejnit jakékoliv informace, které by případně poskytl i na žádost. Tedy ty informace, na něž nedopadají omezující ustanovení SvInf viz předchozí kapitola.

3.1 Povinně zveřejňované informace

Než přejdu k samotnému způsobu, jakým povinné subjekty zveřejňují informace, je potřeba nejprve vymezit, jaké informace vlastně musí povinné subjekty zveřejňovat. Vyčerpávající seznam těchto informací je stanoven v § 5 odst. 1, 2 a 3 SvInf. Pro přehlednost lze povinně zveřejňované informace rozdělit do tří skupin podle toho, jak je i zákon rozděluje do odstavců 1 až 3. První skupinu povinně zveřejňovaných informací tvoří základní informace charakterizující povinný subjekt, informace o postupu, jakým vyřizuje žádosti o informace a s tím spojené informace vztahující se k podání žádosti (např. sazebník úhrad za poskytování informací), předpisy vztahující se k činnosti povinného subjektu a výroční zpráva za předcházející kalendářní rok o činnosti subjektu v oblasti poskytování informací. Druhou skupinu tvoří právní předpisy vydávané v rámci působnosti povinného subjektu a seznamy hlavních dokumentů, zejména koncepční, strategické a programové povahy.

Poslední skupinu tvoří informace, které byly poskytnuty na žádost. Všechny povinné subjekty mají povinnost zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup informace, které poskytly žadatelům, a to do 15 dnů od jejich poskytnutí. Zákon mluví obecně o informacích poskytnutých na „žádost“, žádost o informace ale lze podat jak písemně, tak ústně viz § 13 odst. 1 SvInf. Vystává proto otázka, zda se tato povinnost vztahuje i na informace poskytnuté na základě ústní žádosti. Kolman má za to, že pokud bychom vycházeli ze striktně gramatického výkladu § 5 odst. 3 SvInf, tak povinnost na ústní žádosti dopadá také. Zároveň ale dodává, že z hlediska

teologického výkladu je aplikace § 5 odst. 3 SvInf v tomto případě nesmyslná. Z tohoto důvodu se mu jeví jako správné a z pohledu zásady hospodárnosti jako akceptovatelné, pokud povinné subjekty § 5 odst. 3 SvInf na ústní žádosti neaplikují.⁶⁵ U informací poskytnutých podle § 4a odst. 2 písm. e) a f), informací poskytnutých v jiné než elektronické podobě nebo v případě mimořádně rozsáhlých elektronicky poskytnutých informací stačí povinnému subjektu ke splnění povinnosti, pokud zveřejní doprovodnou informaci o obsahu těchto poskytnutých informací.

3.1.1 Výroční zpráva

Jak jsem již uvedla výše mezi povinně zveřejňované informace patří i výroční zprávy o činnosti povinných subjektů v oblasti poskytování informací podle SvInf. Všechny povinné subjekty musí podle § 18 SvInf vždy do 1. března zveřejnit výroční zprávy za předchozí kalendářní rok. Díky této povinnosti je možné hodnotit realizaci práva na informace v praxi. Vypracovat a zveřejnit výroční zprávu musí i povinné subjekty, které v předešlém roce neobdržely žádné žádosti o poskytnutí informací, ani nebyly jinak činné podle SvInf. Obsahové náležitosti výroční zprávy jsou stanoveny v § 18 odst. 1 pod písmeny a) až f), patří mezi ně např.: počet podaných žádostí, počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti nebo počet podaných stížností podle § 16a SvInf spolu s důvody jejich podání a stručným popisem způsobu jejich vyřízení. Takto zákonem vymezený rozsah údajů představuje základní minimum a povinnému subjektu nic nebrání ve vypracování detailnější výroční zprávy. Do výroční zprávy se započítávají pouze žádosti podané písemně (včetně žádostí zaslaných elektronicky).⁶⁶

3.2 Způsob zveřejnění informací

Tak, jako jsem rozdělila povinně zveřejňované informace do tří skupin, lze stanovit i tři základní způsoby zveřejňování informací, které povinné subjekty aplikují podle toho, o kterou skupinu informací se bude jednat. Jako první zmíním zveřejnění informací způsobem umožňujícím dálkový přístup.⁶⁷ Tímto způsobem

⁶⁵ KOLMAN, P., Právo na informace – ke dvěma aktuálním problémům spojeným s § 5 odst. 3 SvInf. *Právní rozhledy*, č. 9/2013, s. 331.

⁶⁶ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1075-1079.

⁶⁷ Především je tím myšleno zveřejnění informací na webových stránkách povinného subjektu.

musí povinné subjekty zveřejňovat všechny povinně zveřejňované informace. Z povinnosti zveřejnit informace způsobem umožňujícím dálkový přístup jsou vyjmuty povinné subjekty, které jsou fyzickými osobami. U informací uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) a c) postačí ke splnění povinnosti uvedení odkazu na místo, kde jsou tyto informace tímto způsobem již zveřejněny. Při zveřejňování informací podle § 5 odst. 1 a 2 se povinné subjekty řídí vyhláškou č. 515/2020, která stanovuje strukturu zveřejňovaných informací.⁶⁸ Pro zajímavost lze zmínit, že v případě územně samosprávných celků patří povinnost zveřejňovat informace způsobem umožňujícím dálkový přístup mezi nejčastěji porušované. Vyplývá tak z výsledků kontrol provedených Ministerstvem vnitra v posledních letech.⁶⁹

Pro povinně zveřejňované informace podle § 5 odst. 1 a 2 SvInf stanovuje zákon kromě zveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup také „fyzické“ zveřejnění informací. Informace podle § 5 odst. 1 musí povinný subjekt zveřejnit na všeobecně přístupném místě ve svém sídle a svých úřadovnách, přičemž umožní pořízení jejich kopie. Pod všeobecně přístupným místem si lze představit např. informační středisko, čekárnu nebo úřední desku. Smyslem je umožnit žadateli přístup k tomuto typu informací bez toho, aniž by musel přijít do interakce s pracovníky povinného subjektu.⁷⁰

V případě informací podle § 5 odst. 2, které na rozdíl od informací podle odst. 1 představují většinou početně rozsáhlé dokumenty, požaduje zákon pouze jejich zpřístupnění. Postačí tedy, pokud povinný subjekt během úředních hodin v jeho sídle zajistí případným žadatelům možnost nahlédnout do dokumentů a pořídit si případně jejich opis, výpis nebo kopii.⁷¹

⁶⁸ Vyhláška č. 515/2020 Sb., o struktuře informací zveřejňovaných o povinném subjektu a o osnově popisu úkonů vykonávaných v rámci agendy.

⁶⁹ Viz například Obecné informace o výsledcích kontrol odboru veřejné správy, dozoru a kontroly za rok 2020, 2019, 2018 a 2017. Dostupné na: <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/obecne-informace-o-vysledcich-kontrol-provedenych-odborem.aspx>

⁷⁰ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 317-319.

⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 61/2006 Sb., (sněmovní tisk č. 991 IV. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 24.

3.3 Porušení povinnosti zveřejnit informace

Pokud se žadatel domnívá, že povinný subjekt porušil své povinnosti při vyřizování jeho „konkrétní“ žádosti nebo tím, že jeho žádost vůbec nevyřídil, může podat stížnost podle § 16a SvInf. Avšak v případech, kdy povinný subjekt poruší svou zákonnou povinnost a nezveřejní informace, které zveřejnit má, neposkytuje zákon žadateli žádný „nástroj“, pomocí něhož by mohl nárokovat napravení tohoto porušení, jako je tomu u poskytování informací na žádost. Porušení zákonné povinnosti nespojené s konkrétní žádostí totiž spadá pod vnitřní správní kontrolu dodržování zákonnosti a žadatel tak může pouze podat nenárokový podnět k nařízení takové kontroly podle § 42 SpŘ.⁷² V tomto ohledu není současná úprava zákona o svobodném přístupu k informacím ideální a je zde rozhodně prostor pro změnu v případné budoucí novele, která by stav, kdy žadatel proti této situaci nemá v podstatě žádný nástroj obrany, mohla napravit. Tento nedostatek by se dal odstranit například tím, že by se nezákonné neposkytnutí informací formou zveřejnění doplnilo mezi stížnostní důvody v ustanovení § 16a SvInf.

S porušením povinnosti zveřejnit informace souvisí ještě jeden problém, a sice absence sankcí za toto porušení. I přesto, že jsou povinné subjekty často zároveň orgány veřejné moci, které jsou vázány zásadou legality podle čl. 2 odst. 3 Ústavy a měly by tedy své právní povinnosti plnit bez dalšího, v praxi k porušování práva povinnými subjekty dochází. I kdyby případná novela zákona v tomto ohledu hned neznamenala zavedení sankce za porušení povinnosti při individuálním poskytování informací, velmi pozitivní změnou by bylo i zavedení sankcí za „obecné“ porušení povinnosti povinných subjektů zveřejňovat informace v zákonem stanoveném rozsahu, způsobu a termínech, jehož náprava se zatím prakticky nevynucuje.⁷³

⁷² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2013, č. j. 1 As 47/2013-52.

⁷³ KORBEL, F., K návrhu novelizace zákona o svobodném přístupu k informacím. *Správní právo*, č. 4/2013, s. 236.

4 Poskytování informací na žádost

Druhým způsobem poskytování informací je poskytování informací na základě žádosti o informace. Jde tedy, na rozdíl od poskytování informací zveřejněním, o vztah povinného subjektu vůči konkrétnímu žadateli, který se domáhá konkrétní informace nebo okruhu informací dle jeho požadavku. Žadatel má poměrně širokou škálu možností, jakým způsobem může o informace požádat, jelikož „*Žádost o poskytnutí informace se podává ústně nebo písemně, a to i prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací.*“⁷⁴ Vzhledem k tomu, že podle § 13 odst. 3 SvInf se formální procesy na vyřízení žádosti podle SvInf uplatní pouze u žádosti písemné, budou se i následující kapitoly, ve kterých popíšu procesní postupy vyřízení žádosti, vztahovat toliko k písemné žádosti. Vyřízení ústní žádosti poté rozeberu v samostatné kapitole 4.5.

4.1 Žádost

Písemnou žádost může žadatel podat několika způsoby, ať už posláním žádosti poštou, osobním podáním na podatelně povinného subjektu nebo elektronicky. Pokud se žadatel rozhodne pro elektronické podání, musí žádost podle § 14 odst. 3 SvInf podat prostřednictvím elektronické adresy podatelny povinného subjektu. V případě, kdy povinný subjekt takovou adresu nezřídil nebo nezveřejnil, lze učinit podání na jakoukoliv elektronickou adresu povinného subjektu. Žádost o informace lze samozřejmě také podat datovou schránkou. K elektronickému podání nemusí žadatel připojovat elektronický podpis a ani nemusí žádost bez podpisu zpětně potvrzovat, což je příjemným důsledkem toho, že SvInf obsahuje vlastní úpravu žádosti, na kterou se nepoužijí ustanovení správního řádu.

Obsahové náležitosti žádosti jsou upraveny v § 14 odst. 2 SvInf. S jejich nedodržením pak zákon spojuje různé procesní následky. Nedostatek některých náležitostí nemusí být pro vyřízení žádosti relevantní a naopak, u jiných může tento nedostatek zapříčinit, že povinný subjekt žádost odloží. V první řadě je důležité, aby bylo zřejmé, kterému povinnému subjektu je žádost určena, a že se žadatel domáhá poskytnutí informace ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Druhý požadavek splní žadatel, i pokud v žádosti neuvede název zákona nebo

⁷⁴ §13 odst. 1 SvInf.

neodkáže na některé jeho ustanovení. Podstatné je, aby ze žádosti bylo zřejmé, že se domáhá poskytnutí informace ve smyslu SvInf a byla patrná vůle o vyřízení žádosti postupem podle SvInf.⁷⁵ V žádosti musí být dále uvedeny identifikační údaje žadatele. Fyzické osoby uvádí své jméno, příjmení, datum narození a adresu trvalého pobytu, případně jinou doručovací adresu. Právnícké osoby uvedou v žádosti jejich název, identifikační číslo osoby a adresu sídla nebo jinou doručovací adresu. Jako doručovací adresu mohou žadatelé uvést též elektronickou adresu. Uvedení těchto identifikačních údajů je nutné zejména pro případné vyřízení žádosti vydáním rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Anonymní žádost povinný subjekt odloží. Hlavní náležitostí je samotné vymezení požadované informace. Žadatel by se měl snažit informace vymežit dostatečně určitě, aby jej následně povinný subjekt nemusel vyzývat k upřesnění žádosti, například tím, že je specifikuje pomocí jejich předmětu nebo požádá o konkrétní dokument. V žádosti může žadatel také uvést, jakým způsobem mu mají být informace poskytnuty.⁷⁶

4.2 Posouzení žádosti

Poté, co povinný subjekt obdrží žádost, musí posoudit, jestli žádost netrpí některými nedostatky, které by bránily v jejím vyřízení. V případě, kdy povinný subjekt nějaký nedostatek zjistí, musí postupovat podle ustanovení § 14 odst. 5 písm. a) až c) SvInf.

4.2.1 Odložení žádosti

Komplikace s vyřízením žádosti může žadatel způsobit tím, že v žádosti neuvede své identifikační údaje v souladu s § 14 odst. 2 SvInf. Pokud tento nedostatek brání vyřízení žádosti, vyzve povinný subjekt žadatele ve lhůtě 7 dnů ode dne podání, aby žádost doplnil. Před tím, než povinný subjekt vyzve žadatele k doplnění údajů, musí zvážit, zda údaje opravdu nutně potřebuje pro vyřízení žádosti znát. V samotném § 14 odst. 5 písm. a) zákon předpokládá, že doplnit údaje bude potřeba zejména, pokud povinný subjekt bude muset žádost vyřídit vydáním rozhodnutí o (částečném) odmítnutí informace. Další častý případ, kdy je nutné vyzvat žadatele k doplnění údajů nastává, pokud je potřeba žadatelé doručovat informace v listinné podobě, ale v žádosti je uvedena pouze jeho elektronická

⁷⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2011, č. j. 8 As 57/2011-77.

⁷⁶ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 676-678.

adresa. Taková situace může nastat, pokud požadované informace není možné poslat elektronicky nebo povinný subjekt potřebuje žadatele před poskytnutím informace vyzvat k úhradě nákladů. Ve výzvě k doplnění by měly být uvedeny jednak důvody, proč nedostatek uvedených údajů brání ve vyřízení žádosti a také poučení, jak má žadatel údaje doplnit, v jaké lhůtě tak má učinit, a jaké následky nastanou při nedoplnění údajů. Žadatel má na doplnění údajů lhůtu 30 dnů ode dne doručení výzvy. Pokud tak učiní, povinný subjekt musí žádost vyřídit nejpozději do 15 dnů od doplnění žádosti, případně do 25 dnů při splnění podmínek § 14 odst. 7 SvInf. Nejsou-li údaje do 30 dnů doplněné vůbec nebo nejsou-li doplněny potřebným způsobem, povinný subjekt žádost odloží.⁷⁷

Povinný subjekt žádost dále odloží v případě, že se požadované informace nevztahují k jeho působnosti § 14 odst. 5 písm. c) SvInf. O skutečnosti, že žádost odkládá, musí povinný subjekt vyrozumět žadatele do 7 dnů ode dne doručení žádosti. V případě, kdy je žádost nesrozumitelná nebo není zřejmé jaká informace je požadována, by měl povinný subjekt nejprve vyzvat žadatele k doplnění žádosti dle § 14 odst. 3 písm. b), aby mohl spolehlivě posoudit, jestli opravdu k poskytnutí informace není příslušný.⁷⁸ Ve vyrozumění o odložení žádosti musí povinný subjekt žadateli odůvodnit, proč se požadované informace nevztahují k jeho působnosti.

Na rozdíl od odložení žádosti pro neuhrazení nákladů spojených s poskytnutím informací dle § 17 odst. 5 (blíže kapitola 4.4) nemá odložení žádosti dle § 14 odst. 5 písm. a) a c) povahu usnesení nebo rozhodnutí podle správního řádu. Odložení v těchto případech není ani považováno za rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 odst. 1 SvInf. Důsledkem toho žadatel nemůže podat proti tomuto úkonu odvolání a bránit se může pouze podáním stížnosti podle § 16a SvInf.⁷⁹

4.2.2 Odmítnutí žádosti

Je-li přijatá žádost nesrozumitelná, povinnému subjektu není z žádosti zřejmé, jakou informaci žadatel požaduje anebo je žádost formulována příliš

⁷⁷ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 690-695.

⁷⁸ KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 107-108.

⁷⁹ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 706.

obecně, vyzve povinný subjekt podle § 14 odst. 5 písm. b) žadatele do 7 dnů ode dne podání žádosti, aby žádost upřesnil. Nesrozumitelná bude žádost například pokud ji žadatel podá v cizím jazyce nebo žádost sepiše ručně a jeho rukopis bude pro povinný subjekt nečitelný. Žádostí, ze které není zřejmé, jaká informace je požadována, bude žádost, ve které žadatel nevymezí požadované informace dostatečně konkrétně. A u příliš obecně formulované žádosti pak bude pro povinný subjekt obtížné odhadnout, v jak velkém rozsahu žadatel informace požaduje. Žadatel má na upřesnění žádosti lhůtu 30 dní ode dne doručení výzvy. Vyhoví-li žadatel výzvě, vyřídí povinný subjekt žádost do 15 dnů (případně do 25 dnů § 14 odst. 7) jedním z možných způsobů vyřízení žádosti. Pokud ale žadatel žádost ve lhůtě neupřesní, vydá povinný subjekt rozhodnutí o odmítnutí žádosti, proti kterému se může žadatel bránit podáním odvolání.⁸⁰

4.3 Vyřízení žádosti

Není-li dán důvod pro odložení žádosti nebo odmítnutí žádosti podle § 14 odst. 5 písm. b), přistoupí povinný subjekt k věcnému vyřízení žádosti. Zákon předpokládá dva způsoby věcného vyřízení žádosti, a to poskytnutí informace (podle § 14 odst. 5 písm. d) nebo § 6 odst. 1) a odmítnutí žádosti podle § 15 odst. 1 (viz kapitola 5.1). Povinný subjekt může žádost vyřídit také kombinací těchto dvou způsobů.

Není-li dán důvod pro odmítnutí žádosti, poskytne povinný subjekt žadateli požadovanou informaci do 15 dnů ode dne přijetí žádosti. Informaci povinný subjekt poskytne ve formě a jazyce, který odpovídá obsahu žádosti. Formou informace je myšlen způsob, jakým je zaznamenána, přičemž záznam informace může být elektronický, zvukový, obrazový, audiovizuální nebo listinný. Ačkoli § 4a odst. 1 SvInf obsahuje pravidlo, podle něhož se mají informace poskytovat přednostně v elektronické podobě, povinný subjekt musí v první řadě respektovat požadavek formy informace uvedený v žádosti. Výjimkou bude situace, kdy by povinný subjekt musel měnit formát informace, tak aby požadavku mohl vyhovět a taková změna by byla pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží. Pojem nepřiměřená zátěž používá § 4a ještě v souvislosti s poskytováním informací, které

⁸⁰ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 697-703.

jsou součástí většího celku. Je-li vynětí informací z takového celku pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne žadateli tento „nerozpracovaný“ celek. Pokud k informaci existují metadata (popisná data k informaci) poskytne je povinný subjekt spolu s informací. Metadata bude zpravidla povinný subjekt žadateli poskytovat v případech, kdy informace žadateli zasílá v elektronické podobě.⁸¹ Na rozdíl od metadat povinný subjekt přílohy vztahující se k požadovanému dokumentu (informaci) takto automaticky neposkytuje. Požaduje-li tedy žadatel dokument i s jeho přílohami, měl by to v žádosti uvést. Kdyby totiž povinné subjekty poskytovaly přílohy dokumentů automaticky, mohl by takový postup v některých případech vést k zahlcení subjektů nebo zbytečně velkým nákladům a žadatelé by často obdrželi informace, které je nezajímají a ani je nepožadovali.⁸²

Tak, jako je primárně na vůli žadatele výběr formy a jazyka požadované informace, může si zvolit i způsob, jakým chce informaci poskytnout, přičemž povinný subjekt je opět povinen zvolený způsob respektovat. Mezi nejčastější způsoby poskytnutí informací podle § 4a odst. 2 patří:

- a) sdělení informace v elektronické nebo listinné podobě,
- b) poskytnutí kopie dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- c) poskytnutí datového souboru obsahujícího požadovanou informaci,
- d) nahlédnutí do dokumentu obsahujícího požadovanou informaci,
- e) sdílení dat prostřednictvím rozhraní informačního systému, nebo
- f) umožnění dálkového přístupu k informaci, která se v průběhu času mění, obnovuje, doplňuje nebo opakovaně vytváří, nebo její pravidelné předávání jiným způsobem.

Výčet je pouze demonstrativní a žadateli nic nebrání v tom, aby požadoval i jiný způsob poskytnutí informace. Stejně jako tomu bylo u výběru formy, ani zvolenému způsobu nemusí povinný subjekt vyhovět, pokud není možný, nebo by pro povinný subjekt představoval nepřiměřenou zátěž (§ 4a odst. 3 SvInf). Poskytnutím informace způsobem odlišným od původně požadovaného nastává fikce vyhovění žádosti. Jelikož vymezení požadovaného způsobu poskytnutí informace není povinnou náležitostí žádosti, musí povinný subjekt určení způsobu

⁸¹ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 258-262.

⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 4 As 45/2010-88.

často odvozovat z formulace žádosti. Například zašle-li žadatel svou žádost, ve které požaduje poskytnutí kopie určitého dokumentu poštou, a v žádosti neuvede svou elektronickou adresu, nebude mít povinný subjekt s určením způsobu poskytnutí informace problém. Pokud by ale určení způsobu nebylo takto jednoduše odvoditelné, může žadatele vyzvat k upřesnění žádosti postupem podle § 14 odst. 5 písm. b).

Jak bylo výše řečeno, v § 4a odst. 2 zákon předvídá šest nejčastějších způsobů poskytování informací. Nejpoužívanějším z nich je pak sdělení informace v elektronické nebo listinné podobě, které se využije zejména u žádostí obsahujících otázky nebo požadujících vypsání informací z existujících dokumentů. Povinný subjekt v těchto případech musí odpověď na dotaz „vytvořit“. Na rozdíl od vyřízení žádosti poskytnutím kopie dokumentu nebo datového souboru, kdy povinný subjekt pouze poskytne požadovanou písemnost nebo soubor. Před novelou SvInf provedenou zákonem č. 61/2006 Sb. patřilo mezi způsoby poskytování informací i nahlížení do spisu. Tento způsob ovšem způsoboval kolizi se zvláštními procesními úpravami, jelikož žádá-li žadatel o nahlédnutí do „celého“ spisu, musí se v případě existence zvláštní procesní úpravy postupovat podle ní a nikoli podle SvInf. Dnešním ekvivalentem tohoto způsobu je nahlédnutí do dokumentu. Před samotným nahlížením musí povinný subjekt žadateli sdělit datum, čas a místo, kdy mu nahlédnutí umožní, přičemž by měl dbát na to, aby nahlédnutí umožnil do 15 dnů ode dne doručení žádosti. Vyřízení žádosti sdělením dat prostřednictvím rozhraní informačního systému pak bude pro povinný subjekt zpravidla znamenat, že žadateli poskytne přihlašovací údaje pro vstup do informačního systému. Posledním předvídaným způsobem poskytování informací je přístup k obnovujícím se informacím. V tomto případě povinný subjekt poskytne žadateli požadované informace v okamžiku vyřízení žádosti a poté při každé jejich aktualizaci.⁸³

Současné znění ustanovení § 14 odst. 6 SvInf ukládá povinnému subjektu, aby o postupu při poskytování informace vedl záznam. Jelikož ale u ústních žádostí

⁸³ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 270-289.

tato povinnost není a v případě žádostí písemných má většina povinných subjektů tak jako tak povinnost o každém vyřízení žádosti zakládat spis, bude tato povinnost v případě přijetí připravované novely SvInf zrušena pro svou nadbytečnost.⁸⁴

4.3.1 Odkázání na zveřejněnou informaci

V případě, kdy žadatel požádá o poskytnutí informace, kterou povinný subjekt již někdy zveřejnil, lze takovou žádost vyřídit v rámci zásady hospodárnosti a efektivnosti veřejné správy tím, že žadatele podle § 6 SvInf na zveřejněnou informaci odkáže. Pojem zveřejněná informace více rozvádím v kapitole 1.2.1. Povinný subjekt tak místo přímého poskytnutí informace sdělí žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace. Zpravidla tímto údajem bude odkaz na internetovou stránku, kde je informace zveřejněná. Pokud se pro tento způsob vyřízení žádosti povinný subjekt rozhodne, musí sdělit žadateli údaje co nejdříve, nejpozději ale do sedmi dnů od podání žádosti. Jestliže žadatel bude i tak trvat na přímém poskytnutí informace, musí mu ji povinný subjekt poskytnout. Zákon tak možností trvat na přímém poskytnutí informací chrání žadatele, kteří nemají možnost či schopnost se ke zveřejněné informaci dostat (např. protože nemají přístup k internetu). „*Zákonodárce tu tedy na straně jedné zohlednil snahu o maximální efektivnost procesu poskytování informací a současně chrání ústavní právo na informace „slabších“ žadatelů.*“⁸⁵ Novela zákona v roce 2015 však zavedla výjimku z tohoto práva pro žadatele, kteří o informaci požádali elektronicky a zároveň pokud požadovaná informace byla zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup a žadateli byl sdělen odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází. Zvládl-li žadatel poslat elektronickou žádost pomocí internetu, předpokládá se, že bude i schopný na základě odkazu na internetovou stránku, který mu povinný subjekt poskytl informaci vyhledat.⁸⁶

⁸⁴ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 19.

⁸⁵ KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 81.

⁸⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 222/2015 Sb., (sněmovní tisk č. 395 VII. volebního období Poslanecké sněmovny), kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, s. 16.

4.3.2 Lhůta pro vyřízení žádosti

Ustanovení § 14 odst. 5 písm. d) povinnému subjektu ukládá povinnost poskytnout informace nejdéle do 15 dnů ode dne přijetí žádosti. Stejně jako u kterékoliv jiné lhůty se do jejího běhu nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek. SvInf není terminologicky jednotný, a tak o skutečnosti určující počátek lhůty jednou mluví jako o „přijetí“ žádosti (§ 14 odst. 5 písm. d), zatímco v odst. 1 stejného paragrafu stanoví, že: *„Žádost je podána dnem, kdy ji obdržel povinný subjekt.“* Před tím, než Nejvyšší správní soud vydal usnesení č. j. 4 As 55/2007-84, kterým sjednotil tehdejší judikaturu a praxi, nebylo jasné, zda pro zachování lhůty stačí, pokud povinný subjekt informaci v poslední den lhůty odešle, anebo to znamená, že v poslední den lhůty musí mít žadatel informace již k dispozici. V tomto usnesení Nejvyšší správní soud došel k závěru, že povinný subjekt informace poskytne včas, pokud je v patnáctidenní lhůtě předá alespoň k doručení.⁸⁷

Povinný subjekt má možnost prodloužit si patnáctidenní lhůtu pro poskytnutí informace ze závažných důvodů až o deset dní. Tohoto prodloužení nelze využít na všechny lhůty spojené s vyřízením žádosti (jako např. pro odložení žádosti nebo pro sdělení odkazu), ale pouze pro poskytnutí informace a pro odmítnutí žádosti. Co jsou podle SvInf závažné důvody vymezuje ustanovení § 14 odst. 7 písm. a) až c). Závažným důvodem podle písm. a) je *„vyhledání a sběr požadovaných informací v jiných úřadovnách, které jsou oddělené od úřadovny vyřizující žádost.“* Druhým závažným problémem je *„vyhledání a sběr objemného množství oddělených a odlišných informací požadovaných v jedné žádosti.“* V tomto případě je nutné, aby všechny podmínky uvedené v písm. b) byly splněny kumulativně. Třetím závažným důvodem podle písm. c) je *„konzultace s jiným povinným subjektem, který má závažný zájem na rozhodnutí o žádosti, nebo mezi dvěma nebo více složkami povinného subjektu, které mají závažný zájem na předmětu žádosti.“* O prodloužení lhůty musí být žadatel prokazatelně a včas před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace informován. Ve vyrozumění

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2009, č. j. 4 As 55/2007-84.

o prodloužení lhůty musí povinný subjekt podrobně zdůvodnit, z jakého důvodu je prodloužení nutné.⁸⁸

Připravovaná novela SvInf by měla doplnit § 14 odst. 7 o nový závažný důvod pro prodloužení lhůty na vyřízení žádosti. Povinné subjekty musí při vyřizování žádosti umožnit dotčeným osobám hájit jejich práva a zájmy, což ale v případech, kdy je dotčených osob více, může ohrožovat vyřízení žádosti včas. Návrh novely zákona operuje s možností lhůtu nově prodloužit v případech, kdy by to bylo nezbytné pro uplatňování práv osob, které by mohly být přímo dotčeny poskytnutím požadované informace. Další novinkou, kterou chce novela zavést, je možnost prodloužení lhůty o 15 dní místo dosavadních 10 dní. Celková lhůta pro vyřízení žádosti by tak mohla být až třicetidenní, přičemž důvodem k této změně má být podle důvodové zprávy přiblížení se obecné lhůtě na vyřizování věcí podle správního řádu.⁸⁹ Sjednocování lhůt je obecně určitě praktické, ovšem zrovna v případě práva na poskytování informací, kde je rychlost získání informace klíčová, se kloním k názoru, který se objevuje i v pozměňovacích návrzích k novele, že je toto prodloužení lhůty nepřijatelné.

V případech, kdy povinný subjekt žadateli poskytuje informace tím, že ho odkáže na již zveřejněnou informaci podle § 6, je lhůta pro vyřízení žádosti pouze sedmidenní. Povaha této lhůty byla předmětem nedávné judikatury Nejvyššího správního soudu, který dospěl k závěru, že lhůta ke sdělení odkazu na zveřejněnou informaci je propadná. Tudiž odkáže-li povinný subjekt žadatele na zveřejněnou informaci až po jejím uplynutí, nemá tento úkon účinky vyřízení žádosti. Pokud povinný subjekt po takto opožděném sdělení odkazu nečiní již žádné jiné úkony, marným uplynutím patnáctidenní lhůty pro vyřízení žádosti se stane povinný subjekt nečinným.⁹⁰

4.4 Náklady za poskytnutí informace

Za poskytnutí informací mohou (nikoliv musí) povinné subjekty podle § 17 SvInf požadovat úhradu nákladů spojených s poskytnutím informace. Toto

⁸⁸ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 718-721.

⁸⁹ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 19.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 9 As 296/2019-29.

oprávnění je ovšem vzhledem k ústavní povaze práva na přístup k informacím zákonem omezeno na možnost požadovat pouze úhradu nákladů spojených s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat, odesláním informací žadateli anebo úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací. V zásadě by měly povinné subjekty informace poskytovat bezplatně a úhradu požadovat pouze výjimečně.⁹¹

Pokud se povinný subjekt rozhodne poskytnutí informace podmínit zaplacením nákladů, musí tuto skutečnost žadateli předem písemně oznámit. Pokud by tak neučinil, nárok na úhradu nákladů ztrácí.⁹² V oznámení musí uvést výši požadované úhrady spolu s „odůvodněním“ této výše, poučení o možnosti podat stížnost proti požadované úhradě podle § 16a odst. 1 písm. d), lhůtu pro podání stížnosti, označit nadřízený orgán, který o ní bude případně rozhodovat a informaci, ke kterému povinnému subjektu se stížnost podává. Vyčíslení nákladů za pořízení kopií, opatření technických nosičů dat a odeslání informací probíhá bez komplikací. Problém ovšem nastává v případě povinnosti předem vyčíslit náklady za poskytnutí mimořádně rozsáhlých informací. Povinné subjekty by v podstatě měly podle aktuálního znění § 17 odst. 3, nejprve požadované mimořádně rozsáhlé informace zpracovat (a tedy vynaložit potřebné náklady), aby poté mohly žadateli náklady přesně vyčíslit. S tím je ovšem spojené riziko, že po oznámení požadované sumy za vyhledání informací žadatelé přestanou mít o informace zájem a náklady zůstanou nezaplaceny. Tento „problém“ by mohla vyřešit připravovaná novela SvInf, která chce zavést možnost požadovat zálohu na úhradu nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáním informací. Povinné subjekty by mohly požadovat až 60 % odhadovaných nákladů, ale zároveň by záloha nesměla být vyšší než 2 000 Kč.⁹³

Podle § 5 odst. 1 písm. e) SvInf musí každý povinný subjekt ve svém sídle a svých úřadovnách zveřejnit sazebník úhrad za poskytování informací. Pravidla

⁹¹ KUŽÍLEK, O., ŽANTOVSKÝ M., *Svoboda informací: svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. Praha: Linde, 2002, s. 53.

⁹² § 17 odst. 4 SvInf.

⁹³ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 4.

pro stanovení sazeb v sazebníku úhrad jsou upravena v nařízení vlády č. 173/2006 Sb.⁹⁴

Účelem zveřejnění sazebníku je možnost žadatele dozvědět se dopředu o skutečnosti, že povinný subjekt požaduje za poskytnutí informací úhradu, a seznámit se s možnou výší požadované úhrady. Lze dovodit, že povinný subjekt může požadovat náhradu nákladů pouze v případě, pokud sazebník vydá a zveřejní ho předepsaným způsobem. Pokud tak neučiní, porušuje tím povinný subjekt zákon a následkem za takové porušení by měla být ztráta nároku na úhradu. Stejně tak pokud povinný subjekt v sazebníku uvede jen některé sazby, může požadovat úhradu pouze za ně, a nikoliv i za sazby, které nezveřejnil. Je pochopitelné, že sazby nelze nikdy určit s absolutní přesností, avšak měly by co nejpřesněji odpovídat skutečným nákladům, které povinný subjekt s poskytnutím informací bude mít. U nákladů na pořízení kopie a nákladů na opatření technických nosičů dat se sazba stanoví jednotkově, tedy jako sazba za 1 kopii a 1 kus každého druhu technického nosiče dat. V případě stanovení sazby nákladů na odeslání informací žadateli se jeví jako nejjednodušší odkázat na ceník poštovních služeb příslušného poskytovatele. Největší obtíže způsobuje určení sazby nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáním informací. Mimořádně rozsáhlé vyhledání informací se od běžného vyřízení žádosti liší tím, že představuje pro povinný subjekt časově náročnou aktivitu, při které jsou zaměstnanci vyřizující takovou žádost nuceni na delší dobu přerušit svou obvyklou pracovní činnost a věnovat se cíleně vyhledání informací. Typicky půjde o situaci, kdy v jedné žádosti žadatel požaduje velké množství různorodých informací, které nemá povinný subjekt k dispozici na jednom místě.⁹⁵ Načež povinný subjekt sazbu za náklady na mimořádně rozsáhlé vyhledání informací stanoví pomocí „*hodinové sazby odvozené z nákladů na platy, případně mzdy a z ostatních osobních nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáním informací.*“⁹⁶

⁹⁴ Nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

⁹⁵ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1005-1020.

⁹⁶ § 7 nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Co se povahy „rozhodnutí“ povinného subjektu požadovat úhradu nákladů za poskytnutí informace týče, dospěl Nejvyšší správní soud k názoru, že se nejedná o autoritativní rozhodnutí úřadu v oblasti veřejné správy, ale jde o soukromoprávní nárok obligační povahy, kde na jedné straně stojí právo povinného subjektu účtovat žadateli náklady za poskytnutí informace, a na druhé straně povinnost žadatele vyúčtovanou částku zaplatit.⁹⁷ Sporná je odpověď na otázku, zdali se tedy povinný subjekt může domáhat zaplacení tohoto soukromoprávního nároku pomocí civilního soudnictví. Kladnou odpověď vyjádřil ve výše citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud, když prohlásil, že v případě, kdy žadatel nárok neuhradí, rozhodne o něm na návrh povinného subjektu soud v občanskoprávním řízení. Jiného názoru jsou ovšem autoři komentáře, kteří požadavek úhrady nákladů spojených s poskytnutím informací vnímají jako „*pouhou zákonem formulovanou „veřejnoprávní“ podmínku pro vydání informací, a je na žadateli, zda „návrh“ úhrady akceptuje či nikoli.*“ Odkazují přitom na znění § 17 odst. 5, které se situací, kdy žadatel náklady neuhradí, počítá a spojuje s ní odložení žádosti.⁹⁸

Na úhradu nákladů za poskytnutí informace dává SvInf žadateli lhůtu 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady. Pokud žadatel v této lhůtě náklady neuhradí, povinný subjekt jeho žádost odloží. Odložení žádosti má povahu správního rozhodnutí ve smyslu § 65 SŘS a je tedy napadnutelné správní žalobou. V případě, kdy žadatel podával stížnost proti výši požadované úhrady lhůta neběží po dobu jejího vyřizování. Uplatněním požadavku na zaplacení nákladů přestává plynout patnáctidenní lhůta na vyřízení žádosti. To ovšem vyvolává nejasnosti, v jaké lhůtě tedy musí povinný subjekt po zaplacení nákladů informace žadateli poskytnout. Autoři komentáře se přiklánějí k variantě aplikovat na tuto situaci § 6 odst. 1 SpŘ a poskytnout informace bez zbytečných průtahů, resp. v přiměřené lhůtě, přičemž maximální délka této přiměřené lhůty by neměla překročit základní patnáctidenní lhůtu pro poskytnutí informací.⁹⁹

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2007, č. j. 6 As 12/2006-64.

⁹⁸ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1002.

⁹⁹ Tamtéž, s.1041-1042.

4.5 Ústní žádost

Ústně může žadatel požádat o informace při osobní návštěvě v sídle povinného subjektu anebo telefonicky. Na rozdíl od písemné žádosti ústní žádost nemá předepsané žádné zákonné náležitosti a zákon ani výslovně nestanovuje, jakým způsobem má být vyřízena. V úvahu připadá její vyřízení buďto poskytnutím informace, nebo neposkytnutím bez toho, aniž by povinný subjekt vydával rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Někdy dochází k chybnému postupu při vyřízení ústní žádosti, a to, když úředníci „*sdělí žadateli například: požádejte si písemně, pošlete mi to faxem. Takové jednání úředníka je porušení zákona...*“.¹⁰⁰ Pro vyřízení ústní žádosti zákon nestanovuje lhůtu. Jak už ovšem bylo řečeno v kapitole 1.2 uplatní se na postupy podle SvInf základní zásady činnosti správních orgánů podle správního řádu, tedy i zásada vyřízení věcí bez zbytečných průtahů podle § 6 odst. 1 SpŘ. Ústní žádost se zpravidla vyřizuje okamžitě, *např. telefonickým nebo osobním sdělením, odkazem na zveřejněnou informaci, vydáním požadované kopie v informačním centru povinného subjektu apod., nic však nebrání tomu, aby ústně podaná žádost byla vyřízena písemně např. odesláním požadovaných kopií...*“.¹⁰¹

Pokud je žadatel nespokojený se způsobem vyřízení jeho ústní žádosti, musí podle § 13 odst. 2 SvInf v případě, kdy požaduje „přezkum“, podat žádost znovu, a to písemně. Podáním nové písemné žádosti začíná proces jejího vyřízení od začátku a k předchozí ústně podané žádosti se nepřihlíží. Ačkoliv § 13 odst. 3 SvInf vylučuje při vyřizování ústní žádosti několik procesních postupů, možnost požadovat úhradu za poskytnutí informace na základě ústní žádosti podle § 17 SvInf vyloučena není. Tato možnost přichází v úvahu především v případech, kdy si žadatel osobně u povinného subjektu zažádá o poskytnutí kopií dokumentů, ve kterých se nacházejí informace, které žádá. Ke splnění předepsané písemné formy pro oznámení výše úhrady dle § 17 odst. 3 SvInf pak postačí prosté vyúčtování úhrady.¹⁰²

¹⁰⁰ KUŽÍLEK, O., ŽANTOVSKÝ M., *Svoboda informací: svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. Praha: Linde, 2002, s. 41.

¹⁰¹ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 653.

¹⁰² Tamtéž, s. 653-656.

5 Neposkytování informací a procesní nástroje obrany

Situace, kdy žadatel nedostane informace, o které si požádal, by měla správně nastat pouze z důvodů předvídaných zákonem anebo faktických důvodů dovozených judikaturou, přičemž existují-li takové důvody, musí povinný subjekt žádost vyřídit pomocí rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Realita je ovšem občas odlišná. Někdy se žadatel požadovaných informací nedočká také proto, že se povinný subjekt žádostí vůbec nezabýval anebo poskytl informace pouze částečně. Zákon o svobodném přístupu k informacím proto upravuje dva opravné prostředky, pomocí nichž se může žadatel proti neposkytnutí informací bránit, a sice odvolání a stížnost. Tyto dva základní způsoby obrany, které zákon žadateli nabízí, mohou být ovšem z procesního hlediska pro žadatele poněkud zmatečné, jelikož v případě odvolání půjde v podstatě o správní řízení a v případě stížnosti o řízení speciálně upravené SvInf. Odvolání (event. rozklad) může žadatel podat, pokud nesouhlasí s rozhodnutím o odmítnutí žádosti. Stížnost bude žadatel podávat, pokud mu budou informace poskytnuty pouze částečně, nebude souhlasit s výší požadované úhrady nákladů nebo zůstal-li povinný subjekt, který se měl vyřizováním jeho žádosti zabývat, nečinným. O odvolání a stížnosti pak rozhodují nadřízené orgány povinných subjektů. Není-li pro žadatele uspokojivé ani rozhodnutí nadřízeného orgánu, může jej nově nechat přezkoumat Úřadem pro ochranu osobních údajů v přezkumném řízení anebo rozhodnutí napadnout správní žalobou.

5.1 Rozhodnutí o odmítnutí žádosti

Jak již bylo řečeno, druhým způsobem věcného vyřízení žádosti je její odmítnutí, a to vydáním rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 SvInf. Důvody pro rozhodnutí o odmítnutí žádosti jsou především důvody uvedené v § 7 až 11 SvInf. Dalšími zákonnými důvody pro odmítnutí žádosti mohou být důvody uváděné ve zvláštních zákonech (např. v krizovém zákonu¹⁰³). Judikaturou byly dovozeny také faktické důvody pro odmítnutí žádosti, jimiž jsou neexistující informace, opakovaná žádost o již poskytnuté informace a zneužití práva na informace. Rozhodnutí o odmítnutí žádosti musí být vydáno i v případě dotazů na

¹⁰³ Konkrétně § 27 odst. 8 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací, jichž se podle § 2 odst. 4 SvInf povinnost poskytovat informace netýká.¹⁰⁴

Podle § 20 odst. 4 písm. a) SvInf se na rozhodnutí o odmítnutí žádosti uplatní ustanovení správního řádu. Konkrétně § 67 až 75 SpŘ a ustanovení o doručování § 19 a násl. Vydání rozhodnutí o odmítnutí žádosti je prvním úkonem řízení. Teprve od tohoto okamžiku se lze vůbec o nějakém řízení bavit, jelikož postup před vydáním rozhodnutí o odmítnutí žádosti není nijak formalizovaný a ustanovení správního řádu na něj dopadají pouze minimálně. Při vyřizování žádosti tak není například přímo využitelné ustanovení § 27 SpŘ o účastnících řízení. Nicméně při vyřizování žádosti je nutné aplikovat základní zásady činnosti správních orgánů, mezi něž patří mimo jiné i obecná povinnost chránit zájmy dotčených osob. Pokud tedy povinný subjekt vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti, mělo by být oznámeno i dotčeným osobám, o nichž měla být informace poskytnuta, protože okamžikem vydání rozhodnutí se stávají účastníky řízení podle § 27 odst. 2 SpŘ.¹⁰⁵

Pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen zčásti, nevyhoví, musí ve lhůtě patnáct dní ode dne přijetí žádosti vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Podle původního znění zákona docházelo při nedodržení této lhůty ke vzniku negativního fiktivního rozhodnutí. V praxi se ovšem tato konstrukce neosvědčila, a tak byla novelou č. 61/2006 Sb. zrušena. Jelikož se jedná o lhůtu pořádkovou, je její nedodržení v současné době „pouze“ nesprávným úředním postupem a nezakládá nezákonnost rozhodnutí.¹⁰⁶ Rozhodnutí o odmítnutí žádosti musí stejně jako kterékoliv jiné správní rozhodnutí obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení žadatele. Ve výrokové části povinný subjekt označí žadatele pomocí jeho identifikačních údajů¹⁰⁷ a uvede, že rozhodl o odmítnutí žádosti v souladu s § 15 odst. 1 SvInf. Ve výroku by měl také sdělit příslušný důvod dle § 7 až 11 pro odmítnutí žádosti, případně některý z faktických důvodů pro odmítnutí žádosti.

¹⁰⁴ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 15 (citováno dle elektronické verze systému ASPI)

¹⁰⁵ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 776-780.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 784.

¹⁰⁷ Identifikačními údaji fyzické osoby jsou jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu § 18 odst. 2 SpŘ. Právnícké osoby se označují názvem a sídlem § 68 odst. 2 SpŘ.

V odůvodnění musí řádně zdůvodnit, proč se pro aplikaci tohoto důvodu rozhodl, a jedná-li se o některý z důvodů podle § 11 odst. 1 SvInf zdůvodní i své správní uvážení. V poučení uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání nebo rozklad, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání či rozkladu rozhoduje, a u kterého správního orgánu se odvolání podává.¹⁰⁸ Může se ovšem také stát, že povinný subjekt výše uvedené náležitosti rozhodnutí nedodrží a žádost odmítne pouze neformálním sdělením, čímž vyvstane otázka, jak na takové neformální sdělení pohlížet. Pokud z neformálního přípisu zcela zřejmě vyplývá vůle povinného subjektu informace neposkytnout, pak takový přípis podle judikatury představuje rozhodnutí v materiálním smyslu, které lze soudně přezkoumat.¹⁰⁹

Sporné je, zda vždy vydávat rozhodnutí o odmítnutí žádosti také v případech, kdy povinný subjekt v souladu s § 2 odst. 3 vyhodnotí žádost podle obsahu tak, že se SvInf na tuto žádost nevztahuje, neboť poskytování informací je v daném případě komplexně upraveno zvláštním zákonem. Podle Nejvyššího správního soudu „*přesvědčení povinného subjektu o tom, že požadovaná informace nespadá pod režim zákona o svobodném přístupu k informacím, jej nezavazuje povinnosti vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti*“ jelikož tento závěr povinného subjektu „*v sobě již zahrnuje věcné posouzení žádosti, jež musí být možné přezkoumat v odvolacím, případně v navazujícím soudním řízení*“.¹¹⁰ Autoři komentáře se domnívají, že v některých případech by bylo ovšem vhodnější takovou žádost přímo vyřídit podle příslušné zvláštní úpravy. Například pokud by byly požadované informace podle obsahu informacemi o životním prostředí, bylo by nelogické, aby povinný subjekt nejdříve vydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 odst. 1 SvInf a následně informace poskytl podle zákona o právu na informace o životním prostředí.

Nevyhoví-li povinný subjekt žádosti pouze částečně, vydá spolu s informacemi, které žadateli poskytnout může rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. S rozhodnutím o částečném odmítnutí žádosti se lze setkat poměrně často, neboť ho povinný subjekt musí vydat pokaždé, když poskytuje žadateli informace

¹⁰⁸ § 68 SpŘ.

¹⁰⁹ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 786.

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2009, č. j. 2 As 44/2008-72.

v podobě dokumentu, smlouvy či rozhodnutí, které obsahují osobní údaje nebo obchodní tajemství. Povinný subjekt tak musí v poskytovaných dokumentech nejdříve anonymizovat osobní údaje a části, které obsahují obchodní tajemství, a poté ještě vydat rozhodnutí o částečném odmítnutí, ve kterém sdělí, že tyto údaje neposkytl. Připravovaná novela SvInf chce povinným subjektům od této nadbytečné administrativy ulevit novým ustanovením §15 odst. 3 SvInf. V případech, kdy povinný subjekt z poskytovaného dokumentu vyloučí pouze osobní údaje nebo informace, které jsou bankovním nebo obchodním tajemstvím, by do budoucna mohla postačit pouze jejich anonymizace bez vydávání rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti. Zároveň ale žadatel bude mít možnost sdělit povinnému subjektu, že na vydání tohoto rozhodnutí trvá.¹¹¹ Tato změna je určitě vhodným krokem k dalšímu zjednodušení procesu poskytování informací. Moje zkušenost¹¹² z praxe je taková, že povinné subjekty poměrně často v těchto případech rozhodnutí o částečném odmítnutí informace tak jako tak nevydávají. A jak bylo výše řečeno, povinnost vydat částečné odmítnutí kvůli „pouhému začernění“ osobních údajů nastává v praxi často, přičemž v těchto případech lze tuto povinnost i s ohledem na četnost jejího porušování označit jako nadbytečnou formalitu.

5.2 Odvolání a rozklad

Proti rozhodnutí povinného subjektu může žadatel dle § 16 odst. 1 SvInf podat odvolání. Podle § 20 odst. 4 se pro odvolací řízení použijí ustanovení správního řádu, konkrétně § 81 až 93 SpŘ, a byť to v SvInf není výslovně řečeno, v případech, kdy rozhodnutí o odmítnutí žádosti vydal ústřední správní úřad, i ustanovení o rozkladu § 152 SpŘ.¹¹³ Odvolání může žadatel podat ve lhůtě 15 dní ode dne oznámení rozhodnutí povinného subjektu (§ 83 SpŘ). V odvolání musí žadatel uvést náležitosti podání dle § 37 odst. 2 SpŘ, dále proti kterému rozhodnutí odvolání směřuje, v jakém rozsahu ho napadá, a v čem spatřuje rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo.¹¹⁴ Odvolání

¹¹¹ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 2-3.

¹¹² Jako studentka právnické fakulty jsem měla možnost se v průběhu své studentské praxe v advokátní kanceláři podílet na zpracování analýzy, která sestávala z cca 160 žádostí o informace a jejichž vyřízení bylo následně vyhodnocováno.

¹¹³ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č.j. 5 A 9/2010-47.

¹¹⁴ § 82 odst. 2 SpŘ.

se podává písemně, ústně do protokolu nebo v elektronické podobě s uznávaným elektronickým podpisem u povinného subjektu, který rozhodnutí vydal.

Vyhoví-li tím povinný subjekt plně odvolání, může přijaté odvolání vyřešit pomocí autoremedury dle § 87 SpŘ. Přičemž plné vyhovění nebude znamenat pouze vydání požadovaných informací bez omezení, ale může jím být i zrušení rozhodnutí z důvodů, které uvedl žadatel v odvolání. Neshledá-li povinný subjekt podmínky pro postup podle § 87 SpŘ musí odvolání předložit spolu se spisovým materiálem a svým stanoviskem k podanému odvolání nadřízenému orgánu ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení odvolání. V případech, kdy povinný subjekt nepředloží spis v patnáctidenní lhůtě dle § 16 odst. 2 SvInf může nadřízený orgán (z vlastní iniciativy nebo na popud žadatele) učinit opatření proti nečinnosti v souladu s § 80 odst. 3 SpŘ a předložení spisu povinnému subjektu uložit.

Lhůta pro rozhodnutí o odvolání je dlouhá 15 dní, přičemž počíná běžet ode dne, kdy bylo odvolání předloženo nadřízenému orgánu. I přesto, že tuto lhůtu nelze prodloužit v případě, kdy nadřízený orgán lhůtu překročí, není opožděné rozhodnutí nezákonné, jelikož se jedná pouze o lhůtu pořádkovou. Po uplynutí lhůty má žadatel možnost podat žádost o ochranu před nečinností dle § 80 SpŘ.¹¹⁵ Na rozhodnutí o rozkladu má povinný subjekt lhůtu 15 pracovních dní. Jelikož rozklad je řádným opravným prostředkem směřujícím proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni a neexistuje zde tedy žádný nadřízený orgán, kterému by odvolání mohlo být předloženo, počíná lhůta běžet ode dne doručení rozkladu povinnému subjektu. Před tím, než o rozkladu rozhodne ministr nebo vedoucí jiného správního úřadu, musí být věc předložena rozkladové komisi k posouzení. Rozkladová komise poté vypracuje nezávazný návrh rozhodnutí.¹¹⁶ Jak vyplývá z důvodové zprávy k připravované novele SvInf patnáctidenní lhůta pro rozhodnutí o odvolání (případně lhůta 15 pracovních dnů pro rozklad) by měla být do budoucna zrušena a nahrazena obecnými lhůtami pro rozhodnutí podle správního řádu.¹¹⁷ Zde opakuji

¹¹⁵ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 838-847.

¹¹⁶ SLÁDEČEK, V., *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 444.

¹¹⁷ Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 20.

již dříve uvedený názor, že jakékoliv prodloužení lhůty pro poskytnutí informací je nepřijatelné.

Novelou SvInf v roce 2019 provedenou zákonem č. 111/2019 Sb. byl do § 16 přidán nový odst. 4, který zavedl tzv. informační příkaz. Nově pokud nadřízený orgán neshledá důvody pro odmítnutí žádosti, zruší rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti a zároveň povinnému subjektu přikáže, aby žadateli požadovanou informaci poskytl ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o odvolání povinnému subjektu. Nadřízený orgán tedy už věc nevrací povinnému subjektu k dalšímu řízení, ale sám rozhodne, zda mají být požadované informace poskytnuty. „*Smyslem tohoto institutu je čelit tzv. ping-pongu...*“, kdy je žádost několikrát předávána mezi povinným subjektem, který opakovaně odmítá zpřístupnit informace a nadřízeným orgánem, který jeho rozhodnutí o odmítnutí vždy ruší. Proti informačnímu příkazu nemá povinný subjekt obranu. V případě, kdy by povinný subjekt příkaz ignoroval, lze povinnost poskytnutí informací exekučně vymáhat.¹¹⁸ Informační příkaz je opravdu významným nástrojem ochrany práva na informace. Předně proto, že poskytl efektivní řešení úředního ping-pongu, proti kterému se do té doby dalo bránit pouze soudní cestou. A dále proto, že je zároveň i exekučním titulem, čímž výrazně přispěje ke zlepšení vymahatelnosti práva na informace.¹¹⁹

5.2.1 Soudní přezkum rozhodnutí o odvolání

Po vyčerpání řádných opravných prostředků je další formou ochrany žadatele o informaci dle § 16 odst. 5 SvInf podání žaloby podle zvláštního předpisu v režimu správního soudnictví. Soud při přezkumu rozhodnutí o odvolání přezkoumá, zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti a shledá-li, že nejsou, zruší nejen rozhodnutí o odvolání, ale i rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti, a povinnému subjektu nařídí požadované informace poskytnout. Tento postup byl do SvInf doplněn novelou č. 61/2006 Sb., čímž do jinak kasačního

¹¹⁸ NONNEMANN, F., Změny právní úpravy přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, č. 17/2019, s. 587-592.

¹¹⁹ Informační příkaz: Možný zlom ve vymahatelnosti práva na informace! *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Publikováno dne 24. 11. 2018, [cit. 18. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/informacni-prikaz-mozny-zlom-ve-vymahatelnosti-prava-na-informace>

systému správního soudnictví zavedl prvek apelační. Dříve soud pouze nesprávné rozhodnutí zrušil a vrátil věc povinnému subjektu k novému projednání, nově soud rozhodnutí zruší a přikáže povinnému subjektu, aby informace poskytl. Zavedením tohoto postupu dle § 16 odst. 5 (dříve odst. 4) došlo k nepřímé novele soudního řádu správního.¹²⁰ Například Kolman uznává, že kasační princip v tomto případě přinášel aplikační problémy, ale i tak se k zavedení apelačního principu staví negativně a dodává, že takové změny narušují systematiku správního práva.¹²¹

Tato zákonná konstrukce je mimo jiné zajímavá především tím, že soud přikazuje povinnost poskytnout informace přímo povinnému subjektu, ačkoliv ten není účastníkem řízení. Žalovaným je v řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu pouze nadřízený orgán a povinný subjekt nemá postavení ani osoby zúčastněné na řízení. Co se rozsahu přezkumu týče, podle autorů komentáře by soud neměl posuzovat pouze to, zda informace nelze poskytnout pro důvody uvedené v napadeném rozhodnutí, ale měl by posoudit, jestli neexistuje i jiný důvod pro neposkytnutí informací před tím, než povinnému subjektu přikáže informace vydat. S tímto „aktivním“ vyhledáváním jiných důvodů ovšem soudy úplně nesouzní. Pokud neobstojí důvody uvedené v rozhodnutí, přiklánějí se soudy spíše k variantě zabývat se případnými dalšími důvody pouze prima facie, viz rozsudek NSS č. j. 1 As 28/2010-86. Ustanovení § 16 odst. 5 SvInf neřeší otázku lhůty ve které má po rozhodnutí soudu povinný subjekt informace poskytnout. Jako nejjednodušší řešení se jeví stanovení této lhůty přímo ve výroku rozsudku. Neposkytne-li povinný subjekt informace na základě příkazu od soudu, lze podat stížnost na nečinnost povinného subjektu podle § 16a odst. 1 písm. b), anebo vymáhat splnění povinnosti pomocí exekuce na nepeněžitě plnění, jelikož rozsudek slouží jako podklad pro výkon rozhodnutí. Pokud soud shledá přezkoumávané rozhodnutí jako zákonné, žalobu zamítne v souladu s § 78 odst. 7 SŘS.¹²²

5.2.2 Nadřízený orgán

Nadřízený orgán rozhoduje o podaném odvolání (§ 16) a stížnosti (§ 16a) proti povinnému subjektu. Nicméně vzhledem k velké rozmanitosti povinných

¹²⁰ Zákon č. 150/2002 Sb., *soudní řád správní*, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“ nebo „SŘS“).

¹²¹ KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 111-112.

¹²² FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 853-863.

subjektů nemusí být určení toho, kdo je nadřízeným orgánem, jednoduché. V první řadě se podle § 20 odst. 4 na určení nadřízeného orgánu použije ustanovení § 178 SpŘ, které v prvním odstavci říká, že nadřízeným správním orgánem je ten správní orgán, o kterém to stanoví zvláštní zákon, jinak ten orgán, který podle zákona rozhoduje o odvolání, popřípadě vykonává dozor. Pokud nebude možné určit nadřízený orgán ani tak, použije se na určení § 178 odst. 2 SpŘ, podle něhož je v případě obcí nadřízeným orgánem vždy krajský úřad a nadřízeným orgánem orgánu kraje je buď Ministerstvo vnitra v řízení vedeném v samostatné působnosti, nebo v řízení vedeném v přenesené působnosti věcně příslušný ústřední správní úřad, popřípadě ústřední správní úřad, jehož obor působnosti je rozhodované věci nejbližší. Nadřízeným orgánem jiných veřejnoprávních korporací se pak rozumí správní orgán pověřený výkonem dozoru a nadřízeným orgánem právnické nebo fyzické osoby pověřené výkonem veřejné správy se rozumí orgán, který podle zvláštního zákona rozhoduje o odvolání; není-li takový orgán stanoven, je tímto orgánem orgán, který tyto osoby výkonem veřejné správy na základě zákona pověřil. A v případě ústředního správního úřadu se nadřízeným orgánem rozumí ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.¹²³

Mezi povinné subjekty patří ovšem i takové subjekty, u nichž určení nadřízeného orgánu podle § 178 SpŘ není možné. Takovými povinnými subjekty jsou například subjekty zřízené zákonem (např. Česká televize a Český rozhlas), státní podniky nebo soukromoprávní subjekty, které zřídil a vlastní stát či územně samosprávný celek. V těchto případech podle předchozího znění § 20 odst. 5 SvInf nebylo-li možné určit nadřízený orgán pomocí § 178 SpŘ, rozhodoval o odvolání a v řízení o stížnosti ten, kdo stál v čele povinného subjektu. Tohle pravidlo bylo ovšem změněno novelou ustanovení § 20 odst. 5 SvInf provedenou zákonem č. 111/2019 Sb. a od ledna 2020 je v těchto případech pravomoc rozhodovat v odvolacím a stížnostním řízení svěřena Úřadu pro ochranu osobních údajů.¹²⁴ Stav před novelou, kdy o odvolání a stížnostech rozhodoval v podstatě někdo, kdo je stále součástí povinného subjektu, proti němuž opravné prostředky směřují, byl oproti standardním postupům neobvyklý a z pohledu žadatele nevyhovující. Novela tak tím, že nyní v těchto případech rozhoduje nezávislý orgán, významně přispěla

¹²³ § 178 odst. 1 a 2 SpŘ.

¹²⁴ NONNEMANN, F., Změny právní úpravy přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, č. 17/2019, s. 587-592.

k ochraně práva na informace, jelikož nechtěl-li dříve žadateli informace poskytnout povinný subjekt, zájem na jejich zveřejnění většinou nemělo ani jeho vedení. Tato pozitivní změna zákona je ovšem nyní v ohrožení. Ministr vnitra Jan Hamáček ve svém pozměňovacím návrhu k novele SvInf navrhuje, aby byl u určitých povinných subjektů (např. u kanceláří Sněmovny, Senátu, vrcholných soudních institucí nebo Kanceláře prezidenta republiky) navrácen stav původní, tedy aby opět v těchto řízeních rozhodovalo vedení povinných subjektů.¹²⁵

5.3 Stížnost

Vedle odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 16 upravuje zákon v § 16a ještě druhý opravný prostředek, kterým je stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace. Stížnost podle § 16a je obecným prostředkem nápravy proti vyřízení či nevyřízení žádosti o poskytnutí informace, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí, proti němuž se lze bránit již zmíněným odvoláním. Má kombinovaný charakter prostředků nápravy proti nečinnosti a zároveň opravného prostředku proti úkonům, které lze považovat za vyřízení stížnosti (viz odkázání na zveřejněnou informaci) nebo jakémukoliv odložení žádosti.¹²⁶ Tento procesní institut byl doplněn do SvInf novelou č. 61/2006 Sb., čímž nahradil tehdejší institut fikce negativního rozhodnutí povinného subjektu v případě jeho nečinnosti a nově zavedl obranu žadatele proti výši úhrady požadované za poskytnutí informace a proti nesprávnému věcnému vyřízení žádosti. Stížnost může žadatel podle § 16a odst. 1 podat celkem ze čtyř důvodů, přičemž tyto důvody lze dále rozlišit na důvody pro podání stížnosti na vyřizování žádosti § 16a odst. 1 písm. a) až c) a důvody pro podání stížnosti na výši úhrady § 16a odst. 1 písm. d). V jedné stížnosti je možné stížností důvody i kumulovat.

Na úvod je ještě třeba zmínit, že ačkoliv mají oba instituty stejné označení, stížnosti podle § 175 SpŘ a tzv. „info-stížnosti“ podle § 16a SvInf spolu nemají nic společného. Ustanovení § 20 odst. 4 SvInf stanovuje, že kromě základních zásad

¹²⁵ Návrh na tuto změnu měl údajně přijít z „Hradu“, který měl k nastavení zákona výhrady už v minulosti (k tomu viz zmiňovaný rozsudek NSS č. j. 9 As 296/2019-29, kdy Kancelář prezidenta republiky několik let odmítala zveřejnit informace o příjmech svých nejvýše postavených zaměstnanců) viz Hrad si vylobboval výjimku z infozákona. Navrhuje ji ministr Hamáček jako poslanec. [rekonstrukcestatu.cz](https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hrad-si-vylobboval-vyjimku-z-infozakona-navrhuje-ji-ministr-hamacek-jako-poslanec), [online]. Publikováno dne 11. 03. 2021, [cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hrad-si-vylobboval-vyjimku-z-infozakona-navrhuje-ji-ministr-hamacek-jako-poslanec>

¹²⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2012, č. j. 29 A 4/2011-129.

činnosti správních orgánů, ustanovení o ochraně před nečinností a ustanovení § 178 SpŘ se v řízení o stížnosti použijí ještě ustanovení správního řádu o počítání lhůt, doručování a nákladech řízení. V ostatním se správní řád nepoužije, z čehož tedy vyplývá, že na vyřizování „info-stížností“ se § 175 SpŘ neaplikuje, a to ani podpůrně. Vlastní úprava řízení o stížnosti podle § 16a měla přispět k menší formalizaci oproti správnímu řádu v praxi, však omezená aplikovatelnost SpŘ stanovená § 20 odst. 4 vyvolává spíše problémy. Například, některá práva žadatele jako je např. nahlížení do spisu, vyjádření se k podkladům před vydáním rozhodnutí nebo vyloučení podjatých osob se musí dovozovat ze základních zásad činnosti správních orgánů.¹²⁷

5.3.1 Obecně ke stížnosti

Stížnost lze podle § 16a odst. 2 SvInf podat písemně nebo ústně. Jestliže stížnost podanou ústně nelze ihned vyřídit (tj. na místě jí vyhovět podle § 16a odst. 5) sepíše o ní povinný subjekt písemný záznam. Stejně jako v případě žádosti o poskytnutí informace u písemného podání stížnosti připadá v úvahu jak podání listinné, tak podání učiněné v elektronické podobě prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací. Vzhledem k tomu že se na podání stížnosti neuplatní ustanovení § 37 SpŘ o náležitostech a způsobu podání, zastávají autoři komentáře názor, že stížnost může být podána i prostým e-mailem bez elektronického podpisu. Pokud povinný subjekt po podání stížnosti zjistí, že byla podána pod smyšlenou identitou, stížnost nevyřizuje. Obsahové náležitosti stížnosti zákon nijak neupravuje. Nebude ale těžké dovést, že by bylo vhodné, aby ze stížnosti bylo zřejmé, kdo ji podává, jakému povinnému subjektu je určena a jaké věci se týká. Ačkoliv tato povinnost není zákonem přímo stanovena, žadatel by měl své námitky konkretizovat a svá tvrzení doložit, případně navrhnout důkazy.

Stížnost se podává u povinného subjektu, který vyřizoval žádost o poskytnutí informace v prekluzivní lhůtě 30 dnů, přičemž počátkem této lhůty je podle § 16a odst. 3 buď doručení sdělení odkazujícího na zveřejněnou informaci, sdělení o odložení žádosti pro nedostatek působnosti povinného subjektu, sdělení výše požadované úhrady, anebo jím je uplynutí zákonné patnáctidenní lhůty pro poskytnutí informací. Jak jsem již uvedla výše, v řízení o stížnosti se pro počítání

¹²⁷ FUREK, A. ROTHANZL, L., JIROVEC, T., *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 901-904.

lhůt použijí ustanovení správního řádu. Lhůta tedy začíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující její počátek, a je zachována, je-li posledního dne lhůty učiněno podání u příslušného povinného subjektu. Zákon nijak neupravuje, jak naložit s opožděně podanou stížností. Zatímco opožděné odvolání musí nadřízený orgán zamítnout rozhodnutím, opožděně podanou stížnost vyřídí pomocí neformálního sdělení žadateli, ve kterém zdůvodní, proč se takovou stížností nebude zabývat.

Stížnost může povinný subjekt vyřídit sám pomocí autoremedury podle § 16a odst. 5, a to tak, že stížnosti plně vyhoví tím, že buď poskytne požadovanou informaci nebo konečnou licenční nabídku, vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti, anebo kombinací těchto způsobů. Nebude-li žadatel spokojen s vyřízením stížnosti v autoremeduře, může se bránit novou stížností podle § 16a odst. 1 písm. c), nebo odvoláním, bylo-li vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Jestliže povinný subjekt stížnost nevyřídí pomocí autoremedury, musí stížnost do 7 dnů ode dne, kdy mu stížnost došla, předložit spolu se spisovým materiálem nadřízenému orgánu (viz kapitola 5.2.2), který o ní rozhodne. Spisový materiál bude obsahovat především žádost o informace a dále dokumenty prokazující komunikaci se žadatelem (pokud probíhala), interní dokumenty povinného subjektu dokládající způsob vyřizování žádosti, v případě stížnosti proti sdělené výši úhrady sazebník úhrad za poskytování informací, dokumenty dokládající způsob vyčíslení úhrady a v neposlední řadě by ve spisu nemělo chybět stanovisko povinného subjektu k obsahu stížnosti.

Nadřízený orgán má na rozhodnutí o stížnosti lhůtu 15 dní ode dne, kdy mu byla stížnost povinným subjektem předložena. Patnáctidenní lhůta bude zachována, i pokud nadřízený orgán stížnost obdrží až po lhůtě 7 dní, jelikož se bude jednat o nečinnost povinného subjektu, a nikoliv nadřízeného orgánu. Přestože rozhodnutí o stížnosti nemá povahu správního rozhodnutí podle správního řádu, lze ze základních zásad činnosti správních orgánů dovodit, že i tak musí obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení. Výrok musí odpovídat způsobům rozhodnutí upravených v § 16a odst. 6 a 7. Z odůvodnění pak musí být zřejmé, z jakých podkladů nadřízený orgán vycházel, jakými úvahami se řídil, a jak se vyrovnal s argumenty uváděnými žadatelem v podané stížnosti. V poučení se ve většině případech v souladu s § 16a odst. 9 uvede, že se proti rozhodnutí o stížnosti

nelze odvolat.¹²⁸ Výjimkou je rozhodnutí podle odstavce 6 písm. c), podle něhož se nelze odvolat pouze v případě, kdy rozhodl nadřízený orgán určený podle § 178 odst. 2 věty poslední SpŘ¹²⁹ nebo podle § 20 odst. 5 SvInf. Postup povinného subjektu nadřízený orgán přezkoumává v rozsahu požadovaném žadatelem, nicméně žadatelovými námitkami vázán není, a tak může zhodnotit i případné další vady, které vyplynou ze spisu. Rozhodnutí o stížnosti se oznamuje žadateli a povinnému subjektu, přičemž na doručování se použijí ustanovení správního řádu.¹³⁰

5.3.2 Stížnost na vyřizování žádosti

Pod stížnost na vyřizování žádosti spadají tři stížnostní důvody vymezené v § 16a odst. 1 písm. a) až c). Prvním z důvodů je nesouhlas s vyřízením žádosti způsobem uvedeným v § 6 SvInf (odkaz na zveřejněnou informaci). Dále lze podat stížnost v případech, kdy žadateli nebyla v zákonné lhůtě poskytnuta informace nebo předložena konečná licenční nabídka a nebylo vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti, jinak řečeno, pokud je povinný subjekt nečinný. Proti nečinnosti nadřízeného orgánu se pak lze chránit postupem podle ustanovení správního řádu o ochraně před nečinností. Nově se ovšem díky novele č. 111/2019 Sb., která zavedla vůči správnímu řádu speciální úpravu příslušnosti k opatřením proti nečinnosti, nebude opatřeními zabývat příslušný nadřízený správní orgán nadřízeného orgánu, ale Úřad pro ochranu osobních údajů. Posledním důvodem je situace, kdy byla informace poskytnuta pouze částečně, přičemž o zbytku žádosti nebylo vydáno rozhodnutí o odmítnutí. Způsoby, jakými je možné stížnost vyřídit, upravuje ustanovení § 16a odst. 6 písm. a) až c).

Souhlasí-li nadřízený orgán po přezkoumání stížnosti s tím, jak byla žádost o informace vyřízena, rozhodne tak, že postup povinného subjektu potvrdí

¹²⁸ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 16a (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

¹²⁹ Správně by měl SvInf odkazovat na větu předposlední § 178 odst. 2 SpŘ. Tato legislativní chyba bude napravena připravovanou novelou SvInf, kdy se v § 16 odst. 9 místo citace konkrétního ustanovení použije forma slovního odkazu „nelze se odvolat pouze v případě, kdy rozhodl jako nadřízený orgán ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu nebo Úřad pro ochranu osobních údajů“ viz Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny), s. 20.

¹³⁰ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 16a (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

§ 16a odst. 6 písm. a). Ještě donedávna bylo sporné, zdali má potvrzení postupu povinného subjektu podle §16a odst. 6 písm. a) povahu rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 SŘS, či nikoliv. I přesto že se s ohledem na následnou obranu žadatele proti takovému „rozhodnutí“ jedná o otázku bezesporu zásadní, neměl jednotný názor na povahu tohoto úkonu ani Nejvyšší správní soud. Konečnou odpověď na tuto otázku proto poskytl až rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, který ve svém usnesení¹³¹ stanovil, že potvrzení postupu povinného subjektu dle § 16a odst. 6 písm. a) SvInf není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 SŘS a žadatel o informaci se tedy může bránit vůči povinnému subjektu pouze nečinností žalobou podle § 79 odst. 1 SŘS.¹³²

Pokud nadřízený orgán shledá postup povinného subjektu při vyřizování žádosti vadným, má dvě možnosti, jak o stížnosti rozhodnout. Za prvé může povinnému subjektu přikázat, aby ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí nadřízeného orgánu, žádost vyřídil (případně předložil žadateli konečnou licenční nabídku). Obdobně jako při rozhodování o odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti připadá po novele č. 111/2019 Sb. v úvahu i vydání informačního příkazu. Avšak s ohledem na skutečnost, že v případě nečinnosti povinného subjektu nebude mít nadřízený orgán často dostatek podkladů ve spise, je možné vydat informační příkaz pouze za předpokladu, že dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti. A za druhé může nadřízený orgán podle § 16a odst. 6 písm. c) věc usnesením převzít a informaci poskytnout sám nebo vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Tento postup ovšem s ohledem na ústavně garantované právo na samosprávu nelze použít vůči orgánům územních samosprávných celků při výkonu samostatné působnosti.¹³³

5.3.3 Stížnost na výši úhrady nákladů

Stížnost na výši úhrady nákladů může žadatel podle § 16a odst. 1 písm. d) podat, pokud nesouhlasí s výší úhrady nákladů, sdělené podle § 17 odst. 3, nebo s výší odměny podle § 14a odst. 2, které povinný subjekt požaduje v souvislosti

¹³¹ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2017-40.

¹³² Opačný názor srov. FRUMAROVÁ, K., Soudní ochrana v případě vyřízení stížnosti podle § 16a odst. 6 písm. a) SvInf – žaloba proti rozhodnutí, či nečinností žaloba? *Právní rozhledy*, č. 22/2018, s. 793.

¹³³ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 16a (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

s poskytnutím informací. Žadatel může ve stížnosti zpochybnit jak výši úhrady, tak to, zda byl povinný subjekt oprávněn úhradu požadovat.

Nadřízený orgán může po přezkoumání stížnosti podle § 16a odst. 7 výši úhrady nebo odměny pouze potvrdit nebo snížit. Nemůže tedy rozhodnout tak, že by věc vrátil povinnému subjektu ke zjednání nápravy neboli k novému vyčíslení úhrady. Dříve mohl stížnost vyřídit vrácením alespoň v případech, kdy šlo o úhrady nebo odměny požadované územně samosprávnými celky v samostatné působnosti. Tento postup byl ovšem zrušen novelou č. 111/2019 Sb., a tak nadřízený orgán může nově výši úhrady pouze potvrdit nebo snížit, což může v praxi činit problém, pokud ve spisu nejsou dostatečné podklady pro přezkum výše úhrady. Především v takových případech bude problematické určit výši úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.¹³⁴ Osobně v tom takový problém nevidím, alespoň z mé vlastní zkušenosti, byla-li podána stížnost na výši úhrady nákladů, nadřízené orgány ve 100 % případů rozhodly o snížení nákladů na 0,- Kč. Zmiňovaná novela zavedla možnost vydání informačního příkazu, kterým nadřízený orgán může přikázat povinnému subjektu informaci poskytnout a stanovit, v jaké lhůtě ode dne zaplacení to má udělat. Informační příkaz lze ovšem opět vydat pouze za předpokladu, že dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti.

Rozhodnutí nadřízeného orgánu o výši úhrady nemá povahu rozhodnutí podle § 65 odst. 1 SŘS, jelikož úhrada má charakter soukromoprávního plnění. Bude-li žadatel s konečnou výši úhrady nespokojený, může buď úhradu zaplatit, aby informaci získal, a následně podat civilní žalobu na vydání bezdůvodného obohacení, nebo ve lhůtě nezaplatit a následně se bránit proti odložení žádosti (§ 17 odst. 5) správní žalobou podle § 65 odst. 1 SŘS. Na závěr ještě připomenu, že rozhodnutí o přezkumu výše úhrady vydaná podle § 16a odst. 7 je povinný subjekt povinen zveřejňovat.¹³⁵

¹³⁴ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 16a (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

¹³⁵ Tamtéž.

5.4 Přezkumné řízení

Novela č. 111/2019 Sb. doplnila zákon o svobodném přístupu k informacím o nový § 16b, kterým založila relativně širokou působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „Úřad“) v oblasti práva na informace. Mimo to, že je Úřad nově nadřízeným orgánem některých povinných subjektů, je oprávněn vést i přezkumná řízení vůči rozhodnutím nadřízených orgánů a řešit ochranu před nečinnostmi nadřízených orgánů.

Možnost přezkumu rozhodnutí nadřízeného orgánu je v zákonu o svobodném přístupu k informacím novinkou. Přezkum byl zaveden jako alternativa k soudnímu řízení a podle § 20 odst. 4 se na něj použijí ustanovení správního řádu o přezkumném řízení. Možnost přezkumu Úřadem nelze uplatnit na všechna „rozhodnutí“ vydávaná podle SvInf, ale pouze na rozhodnutí o odvolání podle § 16 SvInf. Jelikož jde o dozorčí prostředek, u něhož je řízení zahajováno z moci úřední, může dát žadatel k jeho zahájení pouze podnět. Usnesení o zahájení přezkumného řízení může Úřad podle § 96 odst. 1 SpŘ vydat nejdéle do 2 měsíců ode dne, kdy se o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl, nejpozději však do 1 roku od právní moci rozhodnutí ve věci. Pokud Úřad dospěje při přezkumu k závěru, že informace byly žadateli odepřeny nezákonně a dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti, zruší rozhodnutí nadřízeného orgánu a vydá informační příkaz dle § 16 odst. 4 SvInf.¹³⁶

Zavedení možnosti přezkumu a opatření proti nečinnosti bylo rozhodně správným krokem. Před novelou měl žadatel možnost svou nespokojenost s vyřízením jeho odvolání nebo stížnosti nadřízeným orgánem dále řešit pouze soudní cestou, která ovšem s ohledem na to, jak dlouho se soudní řízení může táhnout, není moc efektivní. Obzvláště v dnešní „informační době“, kdy je rychlost získání informací klíčová, se tak může stát, že v okamžiku, kdy se žadatel konečně požadované informace dočká, bude už pro něj bezcenná. Přezkum prováděný

¹³⁶ JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, praktický komentář k § 16b (citováno dle elektronické verze systému ASPI).

Úřadem je oproti soudnímu přezkumu tedy daleko rychlejší a pro žadatele, který dá Úřadu pouze podnět a už nemusí sepsávat správní žalobu, mnohem přívětivější.¹³⁷

O rozšíření působnosti Úřadu se mluvílo již v roce 2011 v souvislosti s návrhem na zřízení úřadu tzv. informačního komisaře, jenž zazněl v analýze účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím, kterou pro Ministerstvo vnitra vypracoval Oldřich Kužilek. Úřad informačního komisaře měl být po vzoru jiných zemí EU jakýmsi speciálním ombudsmanem pro poskytování informací. Nicméně aby tento úřad opravdu pomohl k zefektivnění přístupu k informacím ve veřejné správě, musel by být informační komisař konstruován jako samostatný nezávislý orgán nadaný rozhodovací pravomocí, který by fungoval jako nadřízený orgán všech povinných subjektů. Výhoda této konstrukce by pak spočívala především ve sjednocené rozhodovací praxi povinných subjektů. Ovšem zřízení jakéhokoli nového úřadu s sebou nese další nemalé rozpočtové nároky. Jednou z úspornějších variant, nad kterou se tedy uvažovalo, byla právě varianta rozšíření agendy Úřadu, a to o úkoly informačního komisaře.¹³⁸ Ačkoliv koncept informačního komisaře s celostátní působností nakonec přijat nebyl, lze se u nás s jeho obdobou setkat na úrovni obecní. Například v obci Vejprnice na základě opakujícího se porušování zákona o svobodném přístupu k informacím tamním obecním úřadem, sám sebe „jmenoval“ do role informačního ombudsmana jeden z jejich zastupitelů. Své spoluobčany chce ochránit před neposkytnutím informací tím, že jim nabízí možnost, kdy o informace místo nich zažádá svým jménem. Spoluobčanům také nabízí pomoc se samotným podáním žádosti o informace a s případnými opravnými prostředky.¹³⁹

¹³⁷ Infolist 2018: Přezkum ÚOOÚ a informační příkaz. *rekonstrukcestatu.cz*, [online], [citováno dne 20. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/w0jltw/rest-infolist-prezkum-infoprikaz-11-2018.pdf>

¹³⁸ FUREK, A., Informační komisař – ANO či NE? *Správní právo*, č. 3/2012, s. 182-186.

¹³⁹ ČERMÁK, J., Ve Vejprnicích pomáhá lidem samozvaný pirátský ombudsman Jiří Pek. *piratskelisty.cz*, [online]. Publikováno dne 16. 6. 2019 [citováno dne 22. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2451-ve-vejprnicich-pomaha-lidem-samozvany-piratsky-ombudsman-jiri-pek>

Závěr

Podrobným prozkoumáním a sumarizací zákona o svobodném přístupu k informacím jsem měla s pomocí judikatury a komentářů možnost nahlédnout na problematiku týkající se práva na informace v českém právu ucelenou formou. Díky tomu jsem byla schopná najít několik konkrétních slabin, které nynější znění zákona obsahuje, a mohla na ně tak poukázat. Na tomto místě bych chtěla vytknout především strohost zákona. Úspornému množství ustanovení, které zákon obsahuje, by neškodilo rozšíření o ustanovení nová a případné vylepšení těch stávajících. Současná úprava zákona totiž vyvolává nespočet nezodpovězených otázek. Tento fakt dokazuje kromě rozsáhlého množství soudních rozhodnutí také skutečnost, že k takto krátkému zákonu existuje zmiňovaný komentář autorů Furka, Rothanzla a Jirovce o rozsahu 1256 stran.

Při zpracovávání soudní judikatury v oblasti práva na informace jsem se snažila připomenout některá rozhodnutí, která podstatně ovlivnila výklad zákona o svobodném přístupu k informacím, a upozornit na nová rozhodnutí, která vydaly správní soudy v posledních letech. Úloha soudů je v oblasti výkladu zákona o svobodném přístupu k informacím nezastupitelná. Spousta těchto rozhodnutí byla publikována ve Sbírce rozhodnutí NSS a některá rozhodnutí byla dokonce vydána rozšířeným senátem NSS. V práci jsem také uvedla případy, kdy došlo k názorovému rozchodu Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Došlo k němu například v otázce zveřejňování informací o platech a odměnách veřejných zaměstnanců a zveřejňování údajů o členství soudců v KSČ nebo při posouzení, zda je obchodní společnost ČEZ, a.s. povinným subjektem.

Oblasti omezení práva na informace jsem se dotkla jen okrajově, jelikož je toto téma velice obsáhlé a vydalo by na samostatnou diplomovou práci. Mým cílem tak bylo poskytnout pouze stručný přehled důvodů, které mohou vést k odmítnutí poskytnutí informace, a na konkrétním případě ukázat, jak se řeší situace, kdy dojde ke kolizi práva na informace s jiným chráněným právem.

Jedním z cílů mé diplomové práce bylo také zhodnocení některých změn, ke kterým v průběhu let díky neustálé novelizaci zákona došlo, a dále poukázat na místa v zákoně, u kterých prostor na případnou novelu ještě je. Byť jsou některé části zákona i po tolika novelách stále problematické, nutno podotknout, že

převážná většina provedených změn měla pozitivní dopad. Za největší úspěch považuji jednak nedávné zavedení informačního příkazu, který žadatelům urychlil přístup k informacím v případech, kdy použili některý z opravných prostředků proti způsobu, jakým byla jejich žádost vyřízena, a dále významně ovlivnil vymahatelnost práva na informace. Za další důležitý bod považuji zavedení možnosti přezkumu rozhodnutí nadřízených orgánů a uložení opatření proti jejich nečinnosti Úřadem pro ochranu osobních údajů, jakožto nestranným arbitrem. Jsem si jistá, že až budou tyto dvě nové změny promítnuty v mezinárodním srovnání práva na informace, naše nelichotivá pozice v dolní části žebříčku se jistě zlepší. Mezi další pozitivní změny bych zařadila například rozšíření výčtu povinně zveřejňovaných informací nebo povinnost sdělit výši požadované úhrady nákladů spolu s jejím vyčíslením dopředu. Naopak jedním z největších problémů současného znění zákona je dle mého názoru úprava povinných subjektů. Zatímco určení povinných subjektů z řad státních orgánů a územně samosprávných celků problém v podstatě nečiní, u pojmu veřejná instituce tomu tak není. I když se výkladem tohoto pojmu mnohokrát zabývala judikatura a Ústavním soudem byla vymezena určující kritéria pro rozpoznání veřejné instituce od soukromé, nelze opomenout fakt, že se v názoru, kdo je veřejnou institucí, rozcházejí i soudy (viz případ ČEZ, a.s.). Bylo by tedy více než žádoucí, aby zákon obsahoval jednoznačnou definici povinných subjektů, která by nevyvolávala pochybnosti. Další slabinu zákona vidím v tom, že zákon nijak neřeší kontrolní mechanismy a možnost uložení sankcí v případech, kdy povinné subjekty neplní své zákonné povinnosti.

V diplomové práci jsem chtěla také informovat o tom, že v Poslanecké sněmovně leží návrh další novely zákona a snažila jsem se přiblížit změny, které by mohla v zákonu zavést. Podle některých názorů by se v případě, kdy by úprava vstoupila v účinnost beze změn, tak jak byla navrhována, jednalo o největší zásah do práva občanů na informace od r. 1989.¹⁴⁰ Osobně novelu takto černě nevidím. Je ovšem důležité poznamenat, že diplomová práce vychází ze stavu k březnu roku 2021, tedy ze stavu, kdy návrh novely prošel teprve prvním čtením a stále k němu přibývají pozměňovací návrhy, tudíž je pochopitelně obtížné novelu soudit před její

¹⁴⁰ Vláda podpořila největší omezení práva na informace od roku 1989. *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Publikováno dne 15. 10. 2019 [citováno dne 20. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/vlada-podporila-nejvetsi-omezeni-prava-na-informace-od-roku-1989>

finální verzi. Lze tedy doufat, že novela, která ve sněmovně čeká už rok a půl, přijde brzy na řadu a bude přijata ve smysluplné podobě.

Resumé

The subject of this master thesis is right to information. In the Czech legal order is right to information guaranteed in the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and further regulated in the Act No. 106/1999 Coll., about free access to information. The right to information belongs to political right and it is an important control tool by which citizens can control public administration. This master thesis focuses on the course of the procedural procedure for (non)provision of information in the public administration, especially in situations where information are not provided.

The thesis is divided into five main chapters. The first chapter deals more closely with the legislation on the right to information. In that chapter, there are also explained the basic legal terms contained in the Information Act such as definition of information, who is the obliged entity or who can be the applicant. The right to information can collide with other rights, freedoms or interests, and may therefore be restricted by law. The second chapter therefore states the main legal grounds for the restriction, as well as the grounds for limiting the right to information which the case-law has inferred. The third and fourth chapters analyse the information process itself, distinguishing between the regime whereby the public administration provides information on its own and the regime when it provides information on request. The main part of my work is in chapter five, which describes the procedural procedure if information are not provided and what remedies the law offers to applicants.

The Information Act is very often amended and therefore the whole master thesis deals with the evaluation of some changes that the Act has undergone. One of the weaknesses of the Act is its brevity. The gaps in the Act seeks to eliminate the case-law. Another aim of the thesis is therefore to remind some judicial decisions that have affected the right to information.

Seznam použitých pramenů

Odborná literatura a komentáře

- BREJCHA, A., *Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu*. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-47-7.
- FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-273-1.
- HUSSEINI, F., *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-812-2.
- JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M., *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-548-4.
- KADEČKA, S., MAREK, D. (eds.), *Nový správní řád v praxi krajských úřadů: sborník ze zimní konference/workshopu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-072-7.
- KOLMAN, P., *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5135-5.
- KOPECKÝ, M., *Správní právo: obecná část*. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.
- KUŽÍLEK, O., ŽANTOVSKÝ M., *Svoboda informací: svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-318-1.
- SLÁDEČEK, V., *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-002-8.

Odborné články a příspěvky

- FRUMAROVÁ, K., Soudní ochrana v případě vyřízení stížnosti podle § 16a odst. 6 písm. a) SvInf – žaloba proti rozhodnutí, či nečinnostní žaloba? *Právní rozhledy*, č. 22/2018.
- FUREK, A., Informační komisař – ANO či NE? *Správní právo*, č. 3/2012.
- HORNÍK, J., K některým úskalím svobodného přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, č. 10/2004.
- JANTOŠ, M., Odůvodnění žádosti o informace při kolizi základních práv. *Právní rozhledy*, č. 7/2019.
- KOLMAN, P., Právo na informace – ke dvěma aktuálním problémům spojeným s § 5 odst. 3 SvInf. *Právní rozhledy*, č. 9/2013.
- KORBEL, F., K návrhu novelizace zákona o svobodném přístupu k informacím. *Správní právo*, č. 4/2013.
- NONNEMANN, F., Změny právní úpravy přístupu k informacím. *Právní rozhledy*, č. 17/2019.

Judikatura

- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2007, č. j. 9 Ca 186/2005-40.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2014, č. j. 5 A 9/2010-47.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2016, č. j. 9 A 117/2013-34.
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2020, č. j. 48 A 147/2017-70.
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 3. 2020, č. j. 15 A 88/2019-49
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2007, č. j. 2 As 12/2007-79.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2007, č. j. 6 As 12/2006-64.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 2 As 58/2007-52.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2008, č. j. 2 As 71/2007-56
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2008, č. j. 1 As 17/2008-65.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2008, č. j. 5 As 53/2007-85.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2009, č. j. 2 As 44/2008-72.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 10. 2009, č. j. 2 Ans 4/2009-93.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 4 As 45/2010-88.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2011, č. j. 2 Ans 8/2010-68.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2011, č. j. 8 As 57/2011-77.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 9 As 48/2011-129.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2011, č. j. 2 As 93/2011-79.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2013, č. j. 1 As 47/2013-52.
- Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012-62.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2015, č. j. 8 As 12/2015-46.

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2015, č. j. 6 As 38/2015-51.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 2 As 155/2015-84.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2017, č. j. 7 As 289/2016-20.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2020, č. j. 9 As 296/2019-29.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2020, č. j. 2 As 88/2019-29.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2020, č. j. 4 As 91/2020-45.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2021, č. j. 10 As 411/2020-34.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2012, č. j. 29 A 4/2011-129.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2009, č. j. 4 As 55/2007-84.
- Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2018, č. j. 5 As 18/2017-40.
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. III. ÚS 156/02.
- Nález Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2003, sp. zn. III. ÚS 671/02.
- Nález Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16.
- Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 11. 2016, Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku, č. 18030/11.

Ostatní zdroje

- BLAŽEK, V., Jermanová musí zveřejnit jména úředníků s příjmy 150 tisíc měsíčně. *seznamzpravy.cz*, [online]. Publikováno dne 16. 9. 2020. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jermanova-musi-zverejnit-jmena-uredniku-s-prijmy-150-tisic-mesicne-119751Q>
- ČERMÁK, J., Ve Vejprnicích pomáhá lidem samozvaný pirátský ombudsman Jirí Pek. *piratskelisty.cz*, [online]. Publikováno dne 16. 6. 2019. Dostupné z: <https://www.piratskelisty.cz/clanek-2451-ve-vejprnicich-pomaha-lidem-samozvany-piratsky-ombudsman-jiri-pek>
- Důvodová zpráva k zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (sněmovní tisk č. 16 III. volební období Poslanecké sněmovny).
- Důvodová zpráva k zákonu č. 61/2006 Sb., (sněmovní tisk č. 991 IV. volebního období Poslanecké sněmovny).

- Důvodová zpráva k zákonu č. 222/2015 Sb., (sněmovní tisk č. 395 VII. volebního období Poslanecké sněmovny), kterým se mění zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
- Důvodová zpráva k navrhované novele SvInf (sněmovní tisk č. 633 VIII. volebního období Poslanecké sněmovny).
- Hrad si vylobboval výjimku z infozákona. Navrhuje ji ministr Hamáček jako poslanec. *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Publikováno dne 11. 03. 2021. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/hrad-si-vylobboval-vyjimku-z-infozakona-navrhuje-ji-ministr-hamacek-jako-poslanec>
- Infolist 2018: Přezkum ÚOOÚ a informační příkaz. *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/download/w0jltw/rest-infolist-prezkum-infoprikaz-11-2018.pdf>
- Informační příkaz: Možný zlom ve vymahatelnosti práva na informace! *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Publikováno dne 24. 11. 2018. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/informacni-prikaz-mozny-zlom-ve-vymahatelnosti-prava-na-informace>
- Obecné informace o výsledcích kontrol odboru veřejné správy, dozoru a kontroly. *mvr.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.mvr.cz/odk2/clanek/obecne-informace-o-vysledcich-kontrol-provedenych-odborem.aspx>
- Vláda podpořila největší omezení práva na informace od roku 1989. *rekonstrukcestatu.cz*, [online]. Publikováno dne 15. 10. 2019. Dostupné z: <https://www.rekonstrukcestatu.cz/archiv-novinek/vlada-podporila-nejvetsi-omezeni-prava-na-informace-od-roku-1989>
- Výsledky celosvětového hodnocení práva na informace. Dostupné z: <https://www.rti-rating.org/country-data/>.

Právní předpisy

- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 110/2019 Sb., *o zpracování osobních údajů*, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 515/2020 Sb., o struktuře informací zveřejňovaných o povinném subjektu a o osnově popisu úkonů vykonávaných v rámci agendy.
- Nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.